

*Особистісно-зорієнтоване фізичне виховання в НУШ. Фребель-педагогіка в дії
(проектуюмо разом словесні ігри)*

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ» ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
Факультет початкової освіти та фізичної культури
Кафедра фізичної культури

НАТАЛІЯ ДЕНИСЕНКО
ОЛЕСЯ ДИШКО



ОСОБИСТІСНО-ЗОРИЄНТОВАНЕ ФІЗИЧНЕ
ВИХОВАННЯ В НУШ
*ФРЕБЕЛЬ-ПЕДАГОГІКА В ДІЇ (проектуюмо
разом словесні ігри)*
Серія 3



Луцьк, 2023

УДК : 378.011.3-051:796(477.82)(043.5)

Д 33

Укладачі:

Наталія ДЕНИСЕНКО, заслужений вчитель України, доктор педагогічних наук, декан факультету початкової освіти та фізичної культури Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Олеся ДИШКО, доцент кафедри фізичної культури, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант.

Денисенко Н., Дишко О. Особистісно-зорієнтоване фізичне виховання. Фребель-педагогіка в дії (проектуюмо разом словесні ігри), (Серія 3): навчально-методичний посібник-практикум для студентів спеціальності 014.11.Середня освіта (Фізична культура). Луцьк : ПП Мажула Ю. М. , 2023. 82 С.

У навчально-методичному посібнику-практикумі представлено словесні ігри за методикою Ф.Фребелі в інтеграції з англійською мовою. Цей курс адресований молодшому школяреві й передбачає види ігрової діяльності учнів з першим даунком Ф. Фребеля (кольорові кульки), що задовольняють природні потяги дитини до дослідництва і висновків, конструювання, комунікації, вияву своїх творчих здібностей. Для формування дослідницьких навичок учнів у посібнику передбачено блок словесних ігор в колі, колонах, шеренгах та хаотичному розташуванні учнів.

Завдання навчально-методичного посібника сприяють розвитку у здобувачів освіти та їх вихованців критичного, логічного, творчого мислення, формуванню пошуково-дослідницьких умінь, розвитку спостережливості, творчої уяви, допитливості та формуванню позитивної пізнавальної мотивації до уроків фізичної культури та англійської мови. Рекомендовано для студентів спеціальності 014.11.Середня освіта (Фізична культура)

Рецензенти:

Оксана ХОМІК,

Кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри освітніх, педагогічних технологій Академії рекреаційних технологій і права

Людмила ВАСИЛЕВСЬКА,

Вчитель-методист ЗССО «Луцький ліцей №25», переможець Всеукраїнського конкурсу «Інноваційний урок фізичної культури та урок фізичної культури з елементами футболу», стейкхолдер.

Розглянуто на засіданні кафедри фізичної культури (протокол №2 від 18.10.2023 р.).

Друкується за рішення Вченої ради факультету початкової освіти та фізичної культури (протокол № 3 від 19.10.2023 р.)

УДК : 378.011.3-051:796(477.82)(043.5)

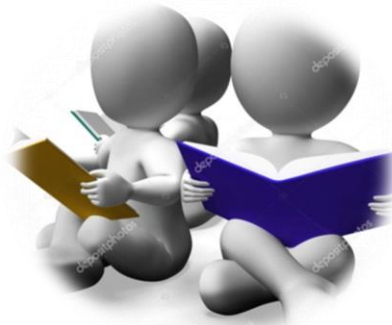
© Наталія ДЕНИСЕНКО, Олеся ДИШКО

«КЗВО Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПОСИЛЕННЯ ЗМІСТОВОГО НАПОВНЕННЯ ФАХОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ З УРАХУВАННЯМ СПЕЦИФІКИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЛЯ РОБОТИ В НУШ	8
ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ЗАСТОСУВАННЯ ФРЕБЕЛЬ-ПЕДАГОГІКИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	28
РЕАЛІЗАЦІЯ НА ПРАКТИЦІ СЛОВЕСНИХ ІГОР В ІНТЕГРАЦІЇ (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА - З АНГЛІЙСЬКА МОВА)	40
ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ СЛОВЕСНИХ ІГОР У КОЛІ, КОЛОНАХ, ШЕРЕНГАХ	41
ЛІТЕРАТУРА	79





ВСТУП

З предметів дитячих ігор, яким би не був їхній зовнішній вигляд, найбільше задоволення доставить дитині той, за допомогою якого він може створити і реалізувати найбільшу кількість образів, тобто зуміє викликати в собі найбільшу кількість живих образів і фантазій, що цілком задовольняють його уявлення... »

Фр. Вільгельм Фребел

Розвиток здібності до конструктивної діяльності набуває сьогодні особливої значущості тому, що вона є базовою якістю людині, її ядром, центральною характеристикою творчої особистості. На жаль, безліч шаблонів, зразків, готових орієнтирів, запропонованих дорослими дитині для відтворення, пригнічують цю здібність. Дуже часто уміння конструктивної діяльності лишається незатребуваними, потенційними, ресурсними. Тобто такими, що не актуалізуються, гальмуються в розвитку і проявах¹.

Серед різних методик для теорії і практики дошкільної та початкової освіти значущими є ідеї видатного педагога-реформатора, Фрідріха Фребеля, які збагачують і осучаснюють освітнє середовище і педагогічну думку у ньому ідеями творчого і фізичного розвитку дитинства, мають універсальну педагогічну поліфонію та методичну цінність.

¹ Електронний ресурс:
space.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1036/1/Попович%20О.М.%20%284%29.pdf

Метою виховання Ф.Фребель вважав розвиток природних здібностей дитини. Він наголошував, що виховання повинно керувати «саморозкриттям дитини», але, на думку вченого, саме розкриття неможливе без зовнішніх впливів, тому необхідні різноманітні засоби виховання й види діяльності, що і забезпечать розвиток здібностей, задатків та інтересів дитини² [с.109].

Його теорією сприймали, вважали унікальною, критикували, висміювали, впроваджували та забороняли як в європейських країнах, так і в Росії та Україні. Його систему вивчали такі відомі педагоги як К.Ушинський, М. Пирогов, П. Каптерев, П.Лесгафт, С.Русова, С.Шацький. Проте після відзначення світовою спільнотою сторічного ювілею з дня заснування Київського Фребелівського інституту – першого педагогічного навчального закладу, що започаткував ґрунтовну підготовку фахівців для роботи з дітьми дошкільного віку, історичного аналізу його діяльності було актуалізовано потребу використання педагогічної спадщини Фрідріха Фребеля в практиці роботи сучасного педагога.

Слід зауважити, що на сучасному етапі вивчення творчого доробку вченого доводить співзвучність його ідей із сьогоdnішніми концептуальними положеннями національної системи освіти, зокрема підготовки нового покоління освітян, оскільки головним чинником у розвитку творчого ставлення сучасного педагогів до своєї роботи, підвищення рівня педагогічної майстерності є рівень впровадження певного педагогічного досвіду у масову практику закладів освіти.

Розроблений авторами посібник відповідає саме ідеям «впровадження педагогічних переконань Ф.Фребеля» в освітній процес НУШ та закладів дошкільної освіти, оскільки фребель-педагогіка (дидактичний матеріал)

² Фребель Ф. Педагогические сочинения / Перевод с нем. И. Городецкого; Под ред. Д. Королькова. – Изд. 2-е. – М. : Изд. К. Тихомирова, 1913. – Т. I. Воспитание человека. – 359 с.

передбачає розвиток комунікативних навичок дитини, її логічного мислення, художньо-естетичного та фізичного розвитку.

Розробляючи дидактичний матеріал, Ф.Фребель виходив із природних особливостей дітей (рухливість, безпосередність, допитливість, прагнення до наслідування) і вважав, що для задоволення цих потреб необхідно організувати заняття у вигляді гри.

Для ігор, які б, крім забавки, мали й ще освітньо-виховне наповнення, педагог придумав «шість дарів» – це іграшки (предмети) у формі м'яча, кулі, куба, циліндра, маленьких кубиків, які можна ефективно використовувати у фізичному вихованні.

«Дари» ж є геометричними тілами правильної форми, кількість яких чітко визначена і складається з:

1) 6 кольорових м'ячів, обмотаних шерстю, пофарбованих в кольори веселки (червоний, жовтий, блакитний, помаранчевий, зелений і фіолетовий), які даються дитині ще на першому році його життя (*перший дар*);

2) дерев'яних куль, циліндра і куба (*другий дар*);

3) куба, розділеного на 8 кубиків (*третій дар*);

4) куба, розділеного на 8 продовгуватих брусків (*четвертий дар*);

5) куба, розділеного на 27 кубиків, з них 21 цілих, 3 розділені на 6 призм і 3 розділені на 4 частини кожен, всього таким чином 39 геометричних тіл (*п'ятий дар*);

6) 27 цеглинок, з них 21 ціла, 3 розділені навпіл і 3 розділені вздовж, всього 33 геометричних тіла (ці предмети даються дитині у віці від 1 до 3 років). Далі дитина отримує для своєї гри палички, горох, насіння, камінчики, вигнуті металеві сірники (*шостий дар*)³.

³ Електронний ресурс: <http://old.dnppb.gov.ua/id/1612/>.

Розглядаючи кожен «дар», Ф. Фребель розробив певні правила, які можна сприймати як «фребель-педагогіку» у фізичному вихованні:

Правило 1. Потрібно спонукати дитину до коментування, проговорювання своїх дій вголос і відтворювати за рахунок рухів. З цією метою німецький педагог пропонує римовані рядки для супроводу ігор. Їх призначення полягає в порушенні мислення дитини для усвідомлення ним дій, які він виконує, і їх наслідків, а також дій, які виконує предмет, наведений ним у рух.

Правило 2. Учити дитину розглядати один і той же предмет, виділяючи його різні якості (величину, колір, матеріал, пружність, м'якість, твердість, звук при падінні і т. д.). Це правило педагог пояснює на прикладі гри з м'ячем.

Правило 3. «... У розмаїтті повторення одного і того ж полягає основа розвитку дитини ...», тобто в розгляді предмета (наприклад, кубика) з різних сторін, з різних положень (показ проекцій предмета). Всі Фребелевські ігри з кубиком розроблені відповідно до цього правила. На думку Ф. Фребеля, розгляд предметів таким способом покаже дитині те, що один і той же предмет з різних положень може бачитися по-різному. Крім цих шести дарів, Фребель пропонував згодом дати дітям додатковий будівельний матеріал (арки тощо), а також проводити з ними заняття ліпленням, малюванням, ігри-заняття з паличками, плетення тощо⁴.

Правило 4. Спонукає дітей до уміння працювати в команді (командні ігри).

Таким чином, «фребельпедагогіка у фізичному вихованні» – це цілісна система навчання руховим діям і виховання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в контексті педагогічної концепції Ф. Фребеля; розділ

⁴ Василенко Т. А. Використання педагогічних ідей Фр. Фребеля у професійній підготовці фахівців дошкільної освіти / Т. А. Василенко // Наукові записки Ніжин, держ. пед. ун-ту ім. М. Гоголя / М-во освіти і науки України, Ніжин, держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя. - Сер. Псих.-пед. науки. - Ніжин, 2007,- №4 - С. 189-19

оздоровчо-театральної педагогіки про зміст, форми і методи розвитку, навчання та виховання, передачі соціального досвіду від педагога до вихованця. Предметом оздоровчої фребель-педагогіки є спеціально організована, цілеспрямована і систематична діяльність майбутнього фахівця з фізичного виховання з формування людини, заснована на ідеях фізичного розвитку видатного німецького педагога Ф. Фребеля.

Отже, аналізуючи роботи Фрідріха Фребеля, висвітлюючи той чи інший аспект його діяльності, ми намагалися досягнути філософські основи його педагогічної теорії.

Автори посібника прагнули до систематизації теоретичної спадщини видатного педагога, виділення її сильних та слабких сторін, узагальнення досвіду його роботи та перенесення в реалії сьогодення. А готовність до означеного виду діяльності і до впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля визначили як дієво-творчий стан майбутнього педагога, що підготовлений до ефективного впровадження «дарів Ф.Фребеля» в освітній процес дошкільного і закладу початкової освіти, які прагнуть їх здійснювати.



2. Посилення змістового наповнення фахових освітніх компонентів з урахуванням специфіки формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури для роботи в НУШ

Розкриємо зміст таких професійно орієнтованих освітніх компонентів, як «Професійна мобільність вчителя фізичної культури та тренера», «Інноваційні технології в роботі з дітьми. Педагогіка Ф. Фребеля» (Фізкультурна освітня

галузь), «Теорія і практика інноваційної фізичної культури», структурованих за принципами мобільності і дуальності, що є актуальним в контексті Концепції «Нова українська школа».

Для нашого дослідження важливим є те, що виконання навчального плану передбачає вивчення навчальної дисципліни «Професійна мобільність вчителя фізичної культури та тренера» загальним обсягом 180 години (6 кредитів), з них 107 години – на самостійну роботу, 71 година – на аудиторну роботу (лекції – 49 годин, практичні – 22 години) (дисципліна вивчається упродовж трьох семестрів навчання).

Змістовий модуль I «Основи формування базового рівня професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури» обсягом 38 години (1,3 кредити) викладається студентам у 3 семестрі. Цей розділ спрямований на оволодіння майбутніми вчителями фізичної культури базовими поняттями курсу; розглядає професійну мобільність сучасного вчителя фізичної культури як динамічну, людинознавчу сучасну фізкультурної науки; формує уявлення про розвиток мобільної освіти і виховання з найдавніших часів до наших днів; навчає аналізувати найважливіші педагогічні теорії професійної мобільності, що склались в різні історичні епохи; розширює обсяг, широту уявлень, знань, інтересів студентів до спадщини найвидатніших педагогів минулого, що розглядали проблему мобільності як здатності людини адаптуватися до швидкозмінних умов життя.

Основною метою вивчення першого модуля є формування теоретико-методологічних основ професійної мобільності як нового явища в освіті про спосіб адаптації людини в умовах науково-технічного прогресу та розкрити скарби підприємницької мудрості рідного та інших народів світу.

У результаті вивчення першого модуля навчальної дисципліни «Основи формування базового рівня професійної мобільності майбутніх учителів

фізичної культури» студент повинен знати: основні поняття та терміни; загальні основи, сучасний стан та проблеми формування професійної мобільності сучасного вчителя фізичної культури; теорії походження мобільності в історичному дискурсі; періоди становлення професійної мобільності: софістський (античність, середньовіччя); пансофійський (XVII століття); реформаторський К. Д. Ушинського (друга половина XIX століття – початку XX століття); експліцитний (друга половина XVIII століття – XIX століття); компетентнісний (командний) період (60-ті роки XX століття); наставницький (70-ті роки XX століття); кластерний (поч. XXI століття) конструктивно-мобільний в освіті дорослих (кінець XX – початок XXI століття).

Також при опануванні першого модуля зосереджували у студентів на таких питаннях, як: особливості навчальної дисципліни, принципи побудови та взаємозв'язок з іншими дисциплінами; визначен основних понять та класифікацій видів мобільності за професійним спрямуванням та специфічно-фаховими ознаками професії («особистісна мобільність», «педагогічна мобільність», «кар'єрне зростання», «професійна мобільність вчителя фізичної культури» та ін.); з'ясування методів, форм та принципів функціонування фізичної культури в контексті формування професійно-мобільного вчителя Нової української школи («мобільний попит», «пропозиція з мобільним змістом», «процес», «результат»); правова база що регламентує право студента на академічну мобільність (надання права на участь у програмах академічної мобільності усім учасникам освітнього процесу; чітке визначення видів та форм академічної мобільності; закріплення принципу перезарахування отриманих кредитів на основі

Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС), зокрема шляхом порівняння змісту навчальних програм, а не назв курсів).

Після вивчення першого модуля дисципліни «Основи формування базового рівня професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури» студент повинен розуміти сутність професійної мобільності як нового явища у галузі фізичного виховання та спорту; вміти ідентифікувати явища, процеси, системи, ситуації, задачі, що виникають перед сучасним вчителем фізичної культури у в мовах Нової української школи; застосовувати на практиці цінності сформованості професійної мобільності; розкривати суть педагогічних пошуків і знахідок різних історичних епох, щодо формування мобільної особистості та їх значимість для сьогодення.

Оцінювання рівня знань студентів із модуля I «Основи формування базового рівня професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури» відбувається за рейтинговою шкалою. Студент може отримати бали за такі види робіт: опитування (відповідь чи доповнення) – 0-1 бали (Мах=5 балів); мультимедійні презентації – 1 презентація від 0 до 5 балів (Мах=5 балів); контрольні роботи – 1 контрольна робота від 0 до 5 балів (Мах=5 балів); підсумкове тестування – 5 балів (Мах=5 балів). Максимальна сума балів за модуль – 20 балів.

Змістовий модуль II «Професійна мобільність як результат формування ключових компетентностей фахівців галузі фізичного

виховання та спорту» обсягом 52 години (1,7 кредити) викладається студентам у 4 семестрі.

Основною метою вивчення другого модуля є формування уміння визначити конкретні завдання навчально-виховного впливу у процесі проведення уроку фізичної культури, виходячи із загальної мети національного виховання, рівня фізичної підготовленості і сформованих компетентностей дітей та їх мотиваційної налаштованості на рухову активність.

При вивченні цього модуля зосереджували увагу на таких питаннях: історичний шлях становлення професії вчителя; соціальна роль, функції вчителя фізичної культури, вимоги до формування його компетентностей; професіограма фахівця галузі фізичної культури та спорту; Державний стандарт загальної середньої освіти, його структура, характеристика; нормативні документи змісту загальної середньої освіти (навчальні плани, програми, підручники), їх характеристика; компетентності дитини НУШ; форми організації фізичного виховання в НУШ (історія, поняття, класифікація); інноваційний урок фізичної культури як основна форма організації навчання в НУШ: поняття, вимоги, класифікація, структура; підготовка вчителя до уроку; позаурочні форми фізичного виховання, особливості їх проведення в сучасній школі; перевірка та контроль навчально-пізнавальної і фізичної діяльності школярів: поняття, функції і педагогічні вимоги до перевірки знань, умінь і навичок, види, форми та методи контролю знань; оцінка знань, умінь і навичок

при виконанні фізичних вправ і тестових нормативів; історія бальної системи оцінювання; оцінювальні судження дитини у процесі фізичного виховання;. критерії оцінювання навчальних досягнень учнів за 12-бальною системою; програмно-нормативні засади розвитку фізкультурно-оздоровчої діяльності у закладах загальної середньої освіти, мета, завдання та форми організації фізкультурно-спортивної роботи школярів у позанавчальний час; рухова активність школяра, норми рухової активності; засоби проведення фізкультурно-оздоровчих занять; проведення спортивно-масових заході з використанням нових видів спорту (Чирлідінг, Петанк, Флорбол, Фрісбі, Корфбол, Регбі, Бадмінтон та ін.).

Після вивчення дисципліни студент повинен знати: сутність процесів фізичного виховання, освіти, виховання, розвитку і формування ключових компетентностей особистості; процедуру розроблення схеми спортивно-масового заходу, плану-конспекту уроку фізичної культури в інтеграції з іншими предметами; сучасний стан фізкультурно-оздоровчої роботи у закладах загальної середньої освіти України, правову базу її розвитку, систему державних і громадських керівних організацій, у компетенції яких є фізкультурно-оздоровча діяльність; методику організації і проведення спортивно-масових заході з використанням нових видів спорту.

Оцінювання рівня знань студентів із модуля II «Професійна мобільність як результат формування ключових компетентностей фахівців галузі фізичного виховання та спорту» відбувається за

рейтинговою шкалою. Студент може отримати бали за такі види робіт: опитування (відповідь чи доповнення) – 0-1 бали (Мах=5 балів); письмові роботи – 1 робота, від 0 до 5 балів (Мах=5балів); мультимедійна презентація – 1 презентація, від 0 до 5 балів (Мах=5балів); підсумкове тестування – 5 балів. Максимальна сума балів за модуль – 20 балів.

Модуль III «Реалізація професійної мобільності вчителя фізичної культури через спортивну анімацію» обсягом 51 година (1,7 кредитів) викладається студентам у 4 семестрі. Цей модуль є логічним продовженням перших двох розділів і сприяє оволодінню майбутніми вчителями фізичної культури мобільними знаннями і практичними навичками з теорії та методики проведення фізкультурно-оздоровчих занять як з дорослими, так і з дітьми.

Основною метою вивчення третього модуля є формування необхідних знань, умінь і навичок організаційно-методичної і викладацької діяльності у сфері спортивно-масової, анімаційної і фізкультурно-оздоровчої роботи з різним контингентом населення, оволодіння фахівцем прогресивними технологіями та майстерністю управління фізкультурним процесом.

При вивченні цього модуля зосереджували увагу на таких питаннях: організаційні основи спортивно-масової та анімаційної роботи; форми організації фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової та анімаційної роботи; організація дозвілля в таборах відпочинку, зонах відпочину санаторно-курортного типу; засоби та

методики організації та проведення спортивно-масових та анімаційних заходів на воді; базові засоби, які використовуються для організації та методики проведення спортивно-масової та анімаційної роботи в зонах відрочинку; схеми використання спортивних та рухових ігор у блоці оздоровчих заходів та анімаційних програм; нетрадиційні види спортивно-оздоровчих вправ та ігор у блоці оздоровчих та анімаційних засобів; технології спортивно-масової та анімаційної роботи в різних ланках фізкультурного руху.

Після вивчення дисципліни студент повинен знати: методику застосовування спортивних та рухливих ігор в оздоровчих та спортивно-масових заходах; виконувати функцію аніматора; знати методику спортивної анімації та уміти складати програми групових занять з оздоровчого дитячого і дорослого фітнесу; знати методику проведення занять з аква-аеробіки.

Оцінювання рівня знань студентів із модуля III «Реалізація професійної мобільності вчителя фізичної культури через спортивну анімацію» відбувається за рейтинговою шкалою. Студент може отримати бали за такі види робіт: опитування (відповідь чи доповнення) – 0-1 бали (Мах=5 балів); підготовка сценарію спортивно-масового заходу – 1 робота, від 0 до 5 балів (Мах=5 балів); спецпедпрактикум – 1, від 0 до 5 балів (Мах=5 балів). підсумкове тестування – 5 балів. Максимальна сума балів за модуль – 20 балів.

Модуль IV «Реалізація професійної мобільності фахівця з фізичної культури та спорту через маркетингову діяльність» обсягом

39 години (1,3 кредити) викладається студентам у 5 семестрі. Основною метою вивчення цього модуля є формування необхідних знань, умінь і навичок про маркетинг послуг у галузях фізичного виховання та спорту, а також навчити застосовувати отримані знання у практичній діяльності.

При вивченні цього модуля зосереджували увагу на таких питаннях: сутність і особливості маркетингу у сфері фізичної культури і спорту: суб'єкти маркетингу, їх функції; особливості маркетингової діяльності; принципи маркетингу і керування маркетинговою діяльністю на ринку послуг у сфері фізичної культури, спорту і оздоровчої фізичної культури; спорт як об'єкт спонсорства; олімпійській маркетинг; види й особливості ринків послуг фізичної культури і спорту за групами споживачів; маркетингова діяльність із забезпечення якості послуг; якість і сертифікація послуг.

Після вивчення дисципліни студент повинен збирати і аналізувати маркетингову інформацію, обговорювати проблеми і виробляти спільні рішення. Прогнозувати попит на оздоровчі послуги, встановлювати і коригувати ціну на послугу та планувати маркетингові комунікації.

Оцінювання рівня знань студентів із модуля IV «Реалізація професійної мобільності фахівця з фізичної культури та спорту через маркетингову діяльність» відбувається за рейтинговою шкалою. Студент може отримати бали за такі види робіт: опитування

(відповідь чи доповнення) – 0-1 бали (Мах=5 балів); підготовка проектів: проект 1. «Аналіз специфіки ринку спортивно-видовищних послуг у м. Луцьку (Мах=5 балів), проект 2. «Розробка фірмового стилю, логотипу та товарних констант спортивної організації, або спортивного клубу школи» (Мах=5 балів). Максимальна сума балів за модуль – 10 балів. Формою контролю знань студента є екзамен, який оцінюється від 0 до 30 балів.

Згідно з навчальним планом підготовки бакалавра у 7 семестрі заплановано вивчення дисципліни «Інноваційні технології в роботі з дітьми. Педагогіка Ф. Фребеля» обсягом 54 години (1,5 кредити). Ця дисципліна є вибірковою, носить дидактично-методологічно-практичний характер і спрямована на оволодіння знаннями щодо формування у студентів чіткого уявлення про сутність та зміст моделювання фізкультурної освітньої галузі у Новій українській школі на основі педагогічних ідей німецького педагога Фрідріха Фребеля.

Формат дисципліни. (Blended Learning) – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна презентація, відеоматеріали, інтерактивні елементи. Особливою формою наскрізного STEM-навчання, яке передбачає представлена дисципліна, є інтегрування дисциплін та встановлення міжпредметних зв'язків, що сприяють формуванню у студентів

цілісного, системного світогляду, актуалізації особистісного ставлення до питань, що розглядаються на практичному або лекційному занятті. Дисципліна розрахована на викладання фізичної культури у початковій школі.

Основною метою вивчення цієї дисципліни є формування системи теоретичних знань та практичних умінь з моделювання ігрових ситуацій та проведення рухливих ігор, які б, крім забавки, мали й ще оздоровче, освітньо-виховне, мовне та іншомовне, технологічне та логічне наповнення.

Змістовий модуль 1. «Формування професійної мобільності майбутнього вчителя фізичної культури на засадах педагогічної системи Ф. Фребеля (теоретичний)», який зосереджує увагу студентів на таких питаннях: життєвий шлях Ф. Фребеля; основні біографічні періоди життя; теоретична база фребелівської педагогічної системи; основні засади фізичного розвитку дитини в контексті педагогічної системи Ф. Фребеля; аналіз філософських поглядів Ф. Фребеля, на яких закладалися основи теорії виховання, фізичного розвитку і навчання дитини; головні наукові праці Ф. Фребеля; термінологічне поле фребельпедагогіки; наукові позиції видатних педагогів-реформаторів К. Ушинського, М. Пирогова, П. Лесгафта, С. Русової, С. Шацького, щодо різних аспектів діяльності Ф. Фребеля; аналіз і практичне застосування 1-2-3-4 дарунку Ф. Фребеля.

Моделювання освітньої та професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури крізь призму фребельпедагогіки при

вивченні першого модуля, розкриває сутність таких понять, як: «дари Ф. Фребеля»; «принцип природовідповідності у педагогічних ідеях Ф.Фребеля»; «дидактичний матеріал для розвитку фізичних якостей дітей»; «переваги й обмеження «фребельпедагогіки»; «Фребелівська теорія гри»; «презентаційний матеріал методики Ф. Фребеля в онлайн-сервісі PREZI»; висвітлення принципів побудови моделі освітнього середовища з використанням 1-2-3-4 дарів Ф. Фребеля».

Після вивчення першого модуля студент повинен знати теоретичну базу фребелівської педагогічної системи та мати загальне уявлення про сутність та зміст моделювання ігрового освітнього середовища з певним дарунком Ф. Фребеля (1-2-3-4 дарунком); формувати зміст уроку фізичної культури у початковій школі на основі ідей Ф. Фребеля; розробляти і формувати цикли словесно-рухливих ігор з використанням першого дару для розвитку фізичних якостей молодшого школяра.

Оцінювання рівня знань студентів з модуля I «Формування професійної мобільності майбутнього вчителя фізичної культури на засадах педагогічної системи Ф. Фребеля» відбувається за рейтинговою шкалою. Формою контролю знань студента є екзамен, який оцінюється від 0 до 30 балів. Упродовж вивчення дисципліни студент може отримати бали за такі види робіт: опитування (відповідь чи доповнення) – 0-2 бали (Мах=16 балів); письмові роботи (складання словесних ігор з певним даром Ф. Фребеля) – 5 робіт, кожна від 0 до 2 бала (Мах=10 балів); презентація власних словесних

ігор з певним даром Ф. Фребеля в онлайн-сервісі PREZI (від 0 до 15 балів); контрольна робота №1 – від 0 до 9 балів; максимальна сума балів за модуль – 50 балів.

Метою вивчення другого модуля «Словесно-рухливі ігри з дарами Ф. Фребеля та їх вплив на фізичний розвиток школяра (практичний)» є формування професійних організаційних та методичних знань, вмінь та навичок, необхідних у подальшій професійній діяльності майбутніх учителів фізичної культури при проведенні нестандартних та інтегрованих уроків фізичної культури з учнями молодшого шкільного віку. Ефективність засвоєння цього модуля значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: «Теорія і методика фізичного виховання», «Основи педагогічної майстерності», «Рухливі ігри з методикою викладання», «Ритміка з основами хореографії», має загальне уявлення про дисципліни «Мовно-літературної та іншомовної освітньої галузі», «Соціальної і здоров'язбережної освітньої галузі», «Мистецької, Технологічної та Інформаційних освітніх галузей» НУШ.

Змістовий модуль II «Словесно-рухливі ігри з дарами Ф. Фребеля та їх вплив на фізичний розвиток школяра» зосереджує увагу студентів на таких питаннях: трансформації педагогічних ідей Ф. Фребеля у фізкультурну освітню галузь; інтеграція ідей Ф. Фребеля у процес фізичного виховання молодших школярів в контексті Концепції Нової української школи; популяризація фребельпедагогіки

як освітньої технології у підготовці майбутніх учителі фізичної культури; фребелівська теорія словесно-рухливої гри; методика проведення словесно-рухливих ігор з першим-другим-третім дарами Ф. Фребеля; використання дидактичного матеріалу «Дари Ф. Фребеля» в роботі з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку»; використання дидактичного матеріалу «Дари Ф. Фребеля» в домашніх умовах з дітьми з особливими освітніми потребами.

Після вивчення другого модуля студент повинен уміти: застосовувати набуті знання на практиці; проводити словесно-рухливі ігри як українською, так і англійською мовами. А також набути соціальних навичок (soft-skills): здійснювати педагогічну комунікацію на засадах, особистісно орієнтованого підходу, ефективно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; проявляти автономність і відповідальність у формуванні життєво-важливих компетентностей молодшого школяра.

Оцінювання рівня знань студентів з модуля II «Словесно-рухливі ігри з дарами Ф. Фребеля та їх вплив на фізичний розвиток школяра» відбувається за рейтинговою шкалою. Формою контролю знань студента є залік, який оцінюється від 0 до 30 балів. Упродовж вивчення дисципліни студент може отримати бали за такі види робіт: опитування (відповідь чи доповнення) – 0-2 бали (Мах=16 балів); письмові роботи - 5 робіт, кожна від 0 до 1 бала (Мах=5 балів); презентація власного практичного досвіду застосування фребельпедагогіки на практиці в НУШ – 1 (від 0 до 10 балів);

контрольна робота №1 – від 0 до 5 балів; презентація власних словесно-рухливих ігор (українсько-англійською мовами) – від 0 до 14 балів. Максимальна сума балів за модуль – 50 балів.

Для нашого дослідження важливим є те, що виконання навчального плану передбачає вивчення спецкурсу «Теорія і практика інноваційної фізичної культури». На спецкурс відводиться 1 кредит, 36 години, з них 22 години – на самостійну та індивідуальну роботу, 14 годин – на аудиторну роботу, 4 години лекцій, 4 години семінарських і практичних занять, 6 годин спецпрактикум. Стиль навчання – комбінований (дуальний і загально-аудиторний) у співвідношенні 40/50 курсів лекцій, що супроводжували практичними заняттями у базовій школі. Представлений спецкурс спрямований на оволодіння знаннями щодо сучасних інноваційних технологій організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти; раціонального використання нетрадиційних методів організації освітнього процесу та особливостей запровадження технології скороченого спареного уроку в умовах гімназії.

Метою представленого курсу є адаптація майбутніх учителів фізичної культури до нових викликів – навчитися навчати по-новому, адаптуватися до нової ролі в освітньому середовищі – бути не лише лектором або тьютором, а й повноцінним членом дослідницької команди, менеджером освітнього процесу та фасилітатором.

Змістовий модуль I запропонованого курсу «Теоретичні основи застосування інновацій у фізичному вихованні школярів»

зосереджував увагу студентів на таких питаннях: педагоги-новатори: В. Шаталов («Куди і як зникли трійки»); С. Лисенкова («Коли вчитися легко»); С. Логачевська («Дійти до кожного учня»); Ш. Амонашвілі: («Здрастуйте, діти», «Як живе, діти?»); С. І. Подмазін: («Особистісно орієнтована освіта (соціально-філософський аналіз); цілеспрямованість фізичного виховання в Новій українській школі; чинники, що зумовлюють мету фізичного виховання в Новій українській школі; вихідні поняття інноваційного фізичного виховання: «інноваційна діяльність», «інноватика у фізичному вихованні», «класифікація педагогічної інноватики»; методологічна основа інноваційного фізичного виховання; мета інновацій у галузі фізичного виховання школярів; основні завдання інноваційного фізичного виховання; засоби інноваційного фізичного виховання; система фізичного виховання учнів: інноваційний скорочений спарений особистісно-орієнтований урок фізичної культури; фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі шкільного дня; формування дитячого колективу у процесі фізичного виховання.

Основною метою вивчення першого модуля є формування професійних, організаційних і методичних знань, вмінь та навичок, необхідних майбутньому вчителю фізичної культури для проведення інноваційної діяльності з дітьми різного шкільного віку в умовах Нової української школи.

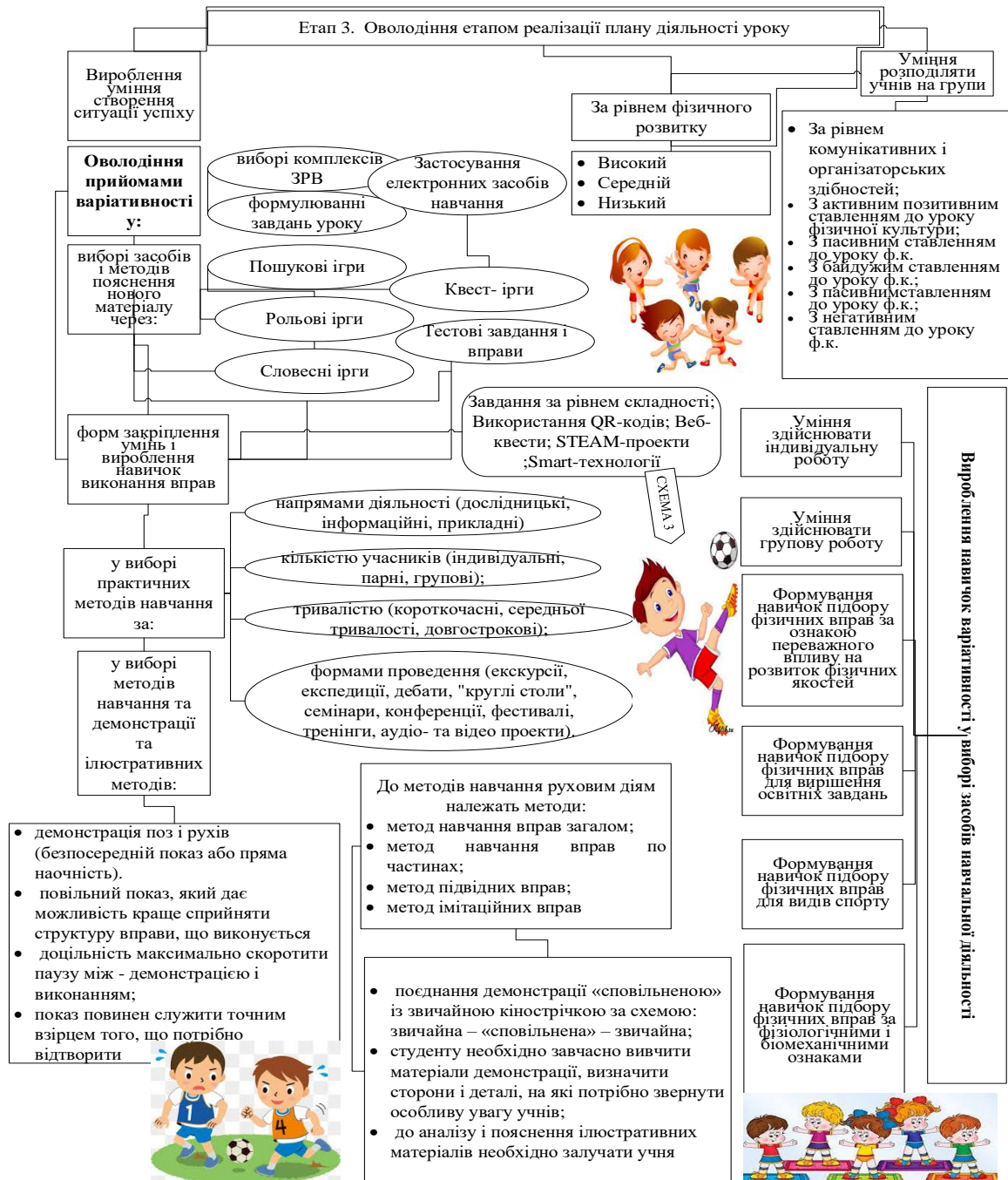
Після вивчення першого модуля студенти повинні демонструвати здатність застосовувати та переносити в нові практичні ситуації

знання нормативно-правової бази, що забезпечує інноваційну педагогічну діяльність та знання нормативно-правових документів, що регулюють педагогічну діяльність вчителя фізичної культури НУШ. Розуміти особливості проведення особистісно-зорієнтованого скороченого спареного уроку фізичної культури з учнями середнього і старшого шкільного віку. Розуміти основні «вузли» скороченого спареного уроку фізичної культури.

Оцінювання рівня знань студентів із розділу I «Теоретичні основи застосування інновацій у фізичному вихованні школярів» відбувається за рейтинговою шкалою. Студент може отримати бали за такі види робіт: опитування (відповідь чи доповнення) – 0-2 бали (Мах=14 балів); письмові роботи – 5 робіт, кожна від 0 до 2 балів (Мах=10 балів); презентація – 1 (від 0 до 6 балів). Максимальна сума балів за модуль – 30 балів.

Змістовий модуль II «Структура особистісно-орієнтованого уроку фізичної культури та методика його проведення» викладається як теоретично-практичний блок (60% лекції і 40% практичні заняття у базових школах). При вивченні цього модуля концентрували увагу студентів на таких питаннях: етапи особистісно зорієнтованого уроку фізичної культури: орієнтація – цілепокладання – проектування – організація – реалізація – контроль – корекція – оцінка»; формування навичок щодо визначення цільової настанови уроку фізичної культури; формування вміння здійснювати психологічне налаштування учнів на успішну діяльність і досягнення мети;

Організація освітнього процесу на етапі реалізації плану діяльності уроку



формування навичок позитивної установки на діяльність через навмисну помилку, привабливу мету, фантастичну ситуацію; орієнтація на особистість і унікальність дитини та розуміння ігрової

логіки в структурі особистісно зорієнтованого уроку; варіативність і вибірковість засобів фізичного виховання; роботу з відомим учням алгоритмом (навчальним матеріалом, із сформованими руховими уміннями і навичками); формування умінь організації роботи в малих групах (за бажанням учнів або за рівнем їх фізичного розвитку).

Основний акцент був зорієнтований на оволодіння студентами етапом реалізації плану діяльності особистісно-зорієнтованого уроку-пари, який передбачав застосування на практиці: прийомів варіативності у виборі комплексів ЗРВ; реалізацію нестандартних засобів і методів пояснення нового матеріалу; застосування репродуктивних, пошукових, проблемно-пошукових, корекційних і творчих ігор; уміння запроваджувати практичні методи навчання через частково-пошуковий, проблемний і дослідницький методи; варіативність і вибірковість засобів фізичного виховання; уміння студента розподіляти учнів на групи з урахуванням їх комунікативних і організаторських здібностей, активного і пасивного ставлення до уроку фізичної культури, негативним і байдужим ставленням до рухової діяльності; оволодіння основами оцінювання навчальних досягнень учнів (схема.1. демонструє організацію освітнього процесу на етапі «Реалізація плану діяльності уроку»)..

Оцінювання рівня знань студентів з другого модуля проводиться за рейтинговою шкалою. Студент може отримати бали за такі види робіт: опитування (відповідь чи доповнення) – 0-3 бали (Мах=15 балів); письмові роботи – 4 роботи (фрагменти конспекту

особистісно-орієнтованого уроку, кожна від 0 до 2 балів (Мах=10 балів); проведення уроку або його фрагменту – від 0 до 20 балів; підсумкове тестування – 5 бали. Формою контролю знань студента є диференційований залік. Максимальна сума балів за модуль – 50 балів.

При вивченні змістового модуля III «STEM-освіта як інструмент інноваційного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури» зосереджували увагу студентів на таких питаннях: STEM-грамотність сучасного вчителя фізичної культури; інтегроване навчання як інноваційний пазл у фізичному вихованні; технологічна компетентність вчителя фізичної культури; передовий педагогічний досвід: суть, види, критерії оцінки, методи та форми впровадження; нетрадиційні уроки фізичної культури: інтегровані; міжпредметний; урок-есе; театралізований урок; урок-конкурс; урок-аукціон; урок-квест; урок – олімпійські перегони; урок-екскурсія в країну спорту; урок-діалог зі спортом; урок-гра «Поле чудес» тощо.

Після вивчення дисципліни у студентів формується: підвищена здатність приймати рішення, критично і творчо висловлювати і синтезувати знання за межами дисциплін; розширена здатність виявляти, оцінювати та передавати важливу інформацію, необхідну для вирішення нових оздоровчих завдань; утворююча здатність, під час вирішення завдань уроку налаштовувати учнів на уміння синтезувати та застосовувати знання з математики, географії, соціальних наук, охорони здоров'я, економіки та англійської мови.

Оцінювання рівня знань студентів з модуля III відбувається за рейтинговою шкалою. Формою контролю знань студента є залік з проведення особистісно-зорієнтованого уроку, який оцінюється від 0 до 50 балів. Упродовж вивчення дисципліни студент може отримати бали за такі види робіт: опитування (відповідь чи доповнення) – 0-2 бали (Мах=16 балів); письмові роботи - 5 робіт, кожна від 0 до 1 бала (Мах=5 балів); реферат – 1 (від 0 до 4 балів); контрольна робота №1 – від 0 до 10 балів; практична (фрагмент уроку) робота №2 – від 0 до 15 балів; максимальна сума балів за модуль – 50 балів.



3. Практична складова застосування фребель-педагогіки у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури

Опанування навчальної дисципліни «Інноваційні технології в роботі з дітьми. Педагогіка Ф. Фребеля» реалізовувалась також через STEAM-освіту, технологію дуальної діалогової взаємодії, ігрового й комп'ютерного моделювання. Практикували проведення таких занять двома викладачами (теоретиком і практиком). Цілями проведення дуальних лекцій є подання навчальної інформації, встановлення прямого зв'язку між викладачами теоретичних, практичних дисциплін і студентами, визначення напрямів самостійної творчої роботи, практичного значення тощо.

Так, наприклад, при вивченні теми «Ідеї фізичного виховання в педагогічній спадщини Ф. Фребеля: теорія і практика» нами проводилася дуальна лекція з метою обговорення і практичної реалізації «Шести дарунків для дитячих ігор», які обов'язково супроводжувалися текстом у віршованій формі і музикою (за оригінальною методикою Фрідріха Фребеля).

Проведення такої лекції проходило під гаслом самого Фрідріха Фребеля: «...з усіх предметів дитячих ігор, яким би не був їхній зовнішній вигляд, найбільше задоволення доставить дитині той, за допомогою якого він може створити і реалізувати найбільшу кількість образів, тобто зуміє викликати в собі найбільшу кількість живих образів і фантазій, що цілком задовольняють його уявлення... »⁵. Дуальна лекція передбачала висвітлення таких запитань:

- 1) Професія вчителя фізичної культури в історичній ретроспективі та її роль у сучасному суспільстві.
- 2) Феномен фребелівського педагогічного руху в Україні.
- 3) Погляди відомих дослідників на постать Ф. Фребеля в освітньому процесі.
- 4) Переваги й обмеження «фребельпедагогіки» щодо процесу організації фізичного виховання в новій українській школі.
- 5) Фребелівська теорія гри. Методика використання дарунків

⁵Фребель Ф. Педагогические сочинения / Перевод с нем. И. Городецкого; Под ред. Д. Королькова. – Изд. 2-е. – М. : Изд. К. Тихомирова, 1913. – Т. 1. Воспитание человека. – 359 с.

Ф. Фребеля в здоров'язбережувальній освітній галузі.

У завдання й запитання для обговорення були винесені такі проблеми: науково означити поняття «фребель-педагогіка»; з'ясувати, у чому полягають особливості застосування «Дарунків» Ф.Фребеля для НУШ; поміркувати, як трансформується педагогіка Ф. Фребеля в сучасну освіту.

Завдання й запитання для обговорення були також спрямовані на участь студентів у філософських дискусіях, зокрема:

1) «Чому куля за Ф. Фребелем – символ єдності світу?»

2) «Чому вивчення творчого доробку Ф. Фребеля доводить співзвучність його ідей із сьогоднішніми концептуальними положеннями національної системи освіти?»

3) «Чому класифікацію дитячих ігор, запропонованих Ф. Фребелем можна вважати ефективним засобом саморозвитку дитини, який закладений у природі й у людині, що спонукає особистість до прояву себе в зовнішніх діях – зображувальних, пізнавальних, мовних, фізичних та ін..?»

2) «Як відбувається мовний супровід рухливих ігор з використанням першого дару?»

3) «Чи поділяєте Ви думку видатних педагогів-реформаторів К. Ушинського, М. Пирогова, П. Лесгафта, С. Русової, С. Шацького, які висвітлюючи різні аспекти діяльності Ф. Фребеля, намагаючись осягнути філософські основи його педагогічної теорії, прагнули до систематизації теоретичної спадщини видатного педагога, виділяючи

при цьому її сильні та слабкі сторони». Аргументуйте «сильні» і «слабкі» сторони фребельпедагогіки з позиції фізичного виховання.

Таким чином, поступово в процесі активного обговорення суперечливих філософських та інформаційно-проблемних питань ми цілеспрямовано підводили студентів до діалогу, щодо розуміння ними ідей фізичного виховання у педагогіці Фрідріха Фребеля.

Характер педагогічної діяльності фахівця з фізичного виховання засвідчує, що передумов для виникнення ситуацій у діяльності вчителя фізичної культури значно більше, ніж у вчителів інших предметів. Тому план дуального заняття також передбачав технологію *інтеграції навчальних дисциплін*, яку ми розглядали як науково-практичний метод навчання, заснований на системі професійно і соціально практичних знань, умінь і навичок, який переносить майбутнього вчителя фізкультури в інституційне нове оточення, таке, що об'єднує викладача та студента в загальному, хоча і структурно неоднорідному освітньому середовищі.

Відповідно до усього вищесказаного, розроблені нами ігри з дарунками Ф. Фребеля в переважачій своїй більшості, побудовані саме за принципом інтеграції навчальних дисциплін, що формує особистість із глибокими знаннями. Наприклад, моделююча гра «Покрокові дії при організації словесних ігор з першим даром Ф. Фребеля» об'єднувала такі освітні галузі знань: «Мовно-літературна та Іншомовна», «Соціальна і здоров'язбережна», «Мистецька», «Технологічна та інформаційна».

План практичного заняття висвітлював наступні запитання:

1) Принцип природовідповідності у педагогіці Ф. Фребеля (Фребелівська трактовка).

2) Дидактичний матеріал для навчання дітей, запропонований Ф. Фребелем (огляд 1 дару).

3) Визначення поняття «дари для дитячих ігор Ф. Фребеля». Які предмети входять до їх складу?

4) Діагностичний інструментарій для вивчення змістових конфігурацій готовності майбутніх учителів фізичної культури до роботи з «дарунками» Ф.Фребеля у подальшій професійній діяльності.

5) Принципи складання авторських словесних рухливих ігор і презентаційний супровід до них.

Так, наприклад, у процесі проведення практичного заняття на тему: «Покрокові дії при організації словесних ігор з першим даром Ф.Фребеля у колі» використовували розвивальний потенціал технологій ігрового моделювання за додержанням низки вимог: постановка навчальних цілей гри з використанням конкретного «Дару» – це іграшки, предмети у формі м'яча, кулі, куба, циліндра, маленьких кубиків, які можна ефективно використовувати у фізичному вихованні; формулювання дидактичної мети; аргументація значення гри; визначення інтенсивності; визначення кількості учасників гри; дидактичний інструментарій; покрокове пояснення правил гри; організація самостійної роботи всіх учасників гри, яке

підкріплювалась презентаціями в хмарному онлайн сервісі Prezi, оцінка самостійної роботи студентів і підведення підсумків.

Одним із методів роботи, що дозволяв повно і раціонально використати перевагу і розвивальний потенціал ігрових технологій Ф. Фребеля у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури, став метод *ігрового проектування*. Для реалізації (застосування) цього методу на практиці учасники гри розбивалися на групи, кожна з яких займалася розробкою власного ігрового проекту з конкретним даром Ф. Фребеля. Тему для розроблення проекту студенти вибирали, в основному самостійно, проте в окремих випадках ми пропонували свої варіанти.

Процес ігрового проектування включав механізм узгодження різних інтересів учасників і передбачав певний алгоритм дій.

Наведемо приклад ігор в колі з використанням першого дару.

1) *Назва гри*: «Швидко передай м'яч» (інтеграція з англійською мовою, математикою).

2) *Визначення дидактичної мети*: у роботі з дошкільниками вчать використовувати м'яч у грі як предмет-замінник, для ознайомлення з кольорами, навчання дітей орієнтації у просторі. У роботі з молодшими школярами м'яч слугує засобом ознайомлення з геометричними поняттями – формою (кругла), лінією (крива). У процесі фізичного виховання він розвиває фізичні якості, формує координаційні здібності дитини та вчить його діяти у команді.

3) *Аргументація значення гри:* зміст гри містить у собі різноманітні види кроків, ходьби, бігу по колу, або на місці, підскоки і перебудовування з кола в лінії. Основні завдання для вчителя: навчити дітей зберігати заданий інтервал; максимально активізувати увагу при зміні команд (робота з кульками різного кольору); синхронність (виконання рухів під музику), одночасність зміни вправ (після нового пояснення гри у віршованій формі), розвиток швидкості, спостережливості, пом'яті, уважності, логіки та вивчення кольорів;

4) *Визначення інтенсивності гри:* середня;

5) *Визначення кількості учасників:* 10-12 дітей старшого дошкільного або молодшого шкільного віку;

6) *Дидактичний інструментарій:* 6 кольорових м'ячів, обмотаних шерстю, пофарбованих в кольори веселки (червоний, жовтий, блакитний, помаранчевий, зелений і фіолетовий) (*перший дар Ф.Фребеля*);



Схема 1.

7) *Пояснення змісту та правил гри «покроково» українською та англійською мовами:*

Крок 1. На певній відстані стоїть порожній кошик. Діти (студенти у ролі дітей) утворюють коло сидячи на килимі, у центрі якого лежать кольорі кульки. Вчитель фізкультури (студент) просить їх зберігати тишу і лише тоді пояснює правила гри у віршованій формі пошепки (схема 5.1., 5.2.)

Крок 2. Вчитель пропонує дитині (наприклад студентці Наталці) обрати кульку (червону).

Крок 3. Вчитель промовляє наступні правила гри у віршованій формі:



Схема 2.

Крок 4. Наталка виконує рухи з кулькою за вчителем під музичний супровід (діти повторюють рухи, але без предметів, застосовується метод «дзеркало») і передає червону кульку по колу доти вона не повертається до неї знов. Наталка встає зі свого місця і кладе червону кульку в корзину.

Крок 5. Гра починається знов з іншою кольоровою кулькою.

Етапами роботи над аналізом авторських ігор в аудиторії є: підбиття підсумків гри – оцінювання методичної і практичної вартості ігрових проєктів; визначення їхньої ефективності та конкурентоспроможності у межах групи; логікою побудови гри; естетичним оформленням проєкту (представлення мультимедійних проєктів-презентацій, виконаних у програмі Prezi, рис. 5.24); представлення рішень кожної малої групи; загальна дискусія та питання; аналіз викладачем результатів діяльності через усну рефлексійну анкету:

1. Які нові знання, уміння, компетенції Ви отримали, поглибили, удосконалили?

<p>«Колискова для кульки»</p>  <p>https://prezi.com/view/AsBO9xzH8vsQCaTWGySA/</p>	<p>«Кульку передай та ім'я називай»</p>  <p>https://prezi.com/view/K6hRi1qbKURQuxBunGPY/</p>
<p>«Кольорові рибки»</p>	<p>«Зруш з місця сніжку»</p>



Рис.2. Теми окремих презентацій застосування словесних ігор за методикою Ф.Фребеля з використанням першого дару (онлайн-сервісі PREZI)

3. В якій сфері професійно-педагогічної діяльності Ви зможете їх використовувати?

4. З якими труднощами зіткнулись під час опрацювання матеріалів теми та виконання самостійної роботи?

5. Чи знайшли Ви у представлених матеріалах ідею для впровадження STEM-освіти?

При аналізі на семінарських заняттях презентаційних матеріалів з методики використання «дарів» Ф. Фребеля застосовували метод «Дюжина питань». Цей метод, був ефективний на етапі організації осмислення нової теми (робота або з новим дарунком Ф. Фребеля, або з новою словесною грою). Ми формували мікрогрупи по 2–4 учасники і пропонували групам скласти питання за цією темою (дюжину, півдюжини, 3 питання). Питання від кожної мікрогрупи записували (дошка, фліпчарт, ватман тощо), ранжували за логікою розгляду теми,

потім пояснювали значення чергового дару, коментували дидактичний інструментарій і пропонували скласти студентам нові словесні ігри згідно зі сформульованими питаннями.

Після кожної презентації словесних ігор студентам було запропоновано оцінити за п'ятибальною шкалою, який з презентованих спікерами проєктів не відповідає вимогам інтегрованого STEM-проєкту з використанням дарунків Ф. Фребеля за схемою 5.3

Схема 5.3.

Назва гри (бали)	1	2	3	4	5
«Кульку передай та ім'я називай» https://prezi.com/view/K6hRi1qbKURQuxBunGPY/				+	
«Колискова для кульки» https://prezi.com/view/AsBO9xzH8vsQCaTWGySA/				+	
«Кольорові рибки» https://prezi.com/view/p1t3FmOjN5nUiFYhnNdR			+		
«Футбол» https://prezi.com/view/svFYMj49Y59pIkdn8UL0					+
«Зруш з місця сніжку» https://prezi.com/view/CxuIHHaDdfKYRWcFeASD				+	

Фінальна стадія дуальних семінарських занять передбачала проведення невеликого загального анкетування. Студентам пропонували позначити одне твердження, яке найбільш точно передавало їх ставлення до STEM-освіти й ідей фізичного виховання у педагогічній спадщині Фрідріха Фребеля, зокрема:

1) Я позитивно сприймаю інновації щодо запровадження STEAM-освіти у фізичному вихованні з використанням дарунків Ф. Фребеля.

2) Я обережно ставлюся до реформ та інновацій у фізичному вихованні, зокрема до фребельпедагогіки.

3) Я негативно ставлюся до запровадження STEAM-освіти, фребельпедагогіки оскільки це пов'язано з додатковим навантаженням і розробкою дидактичного інструментарію.

4) Не можу визначитися.

5) Свій варіант відповіді.

Узагальнюючи, можна відзначити, що основними результатами застосування фребельпедагогіки є розвиток і формування:

а) навичок спільної діяльності, співпраці;

б) почуття колективної відповідальності;

в) аналітичного, прогностичного, дослідницького і творчого потенціалу;

г) презентаційних умінь і навичок, комунікативної й інтерактивної компетентності студентів;

д) практичних професійних навичок щодо застосування методики Ф. Фребеля у подальшій професійній діяльності.

Отже, фребелівський дидактичний матеріал, був спрямований на оволодіння студентами методикою розвитку фізичних здібностей дітей, їх здатності до конструктивної діяльності, логічного мислення які набуває сьогодні особливої значущості не тільки у фізичному вихованні, але і у професійному спорті. Нажаль, лише 12,91%

опитаних викладачів з одинадцяти закладів освіти використовують фребельпедагогіку у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури.



4.Реалізація на практиці словесних ігор в інтеграції (фізична культура – англійська мова)



4.1.Теорія (стисла характеристика)

Це текстильні м'ячики на ниточці всіх кольорів веселки і білого кольору (один червоний м'ячик, один помаранчевий м'ячик, один жовтий м'ячик і так далі). М'ячик тримають за мотузочку і показують дитині різні види рухів з них: направо-наліво, вгору-вниз, по колу, коливні рухи. Ігри з м'ячиком вчать дитину розрізняти кольори і орієнтуватися в просторі.

4.2.Дидактична мета використання м'яча в закладі дошкільної освіти і у новій українській школі різна. У роботі з дошкільниками вчать використовувати м'яч у грі як предмет-замінник, для ознайомлення з кольорами, навчання дітей орієнтації у просторі. У роботі з молодшими школярами і старшими

дошкільниками м'яч слугує засобом ознайомлення з геометричними поняттями – формою (кругла), лінією (крива).

Особливість методики повідомлення дітям нової інформації полягає у подачі її невеликими порціями за невеликий проміжок часу.

Практична реалізація здійснюється за допомогою словесних ігор. Пропонуємо авторське бачення роботи з першим даром.



5. Організації і проведення словесних ігор у колі , колонах, шеренгах

ГРА 1 (у колі)⁶



Значення гри: розвиток спостережливості, пом'яті, уважності та вивчення кольорів

Інтенсивність: низька

⁶ Існує також безліч ігор, які краще за все проводити у колі. Ці ігри, як правило, динамічні, не вимагають якої-небудь спеціальної підготовки, проводити їх можна в будь-яких умовах, вони розвивають реакцію, причому, як фізичну, так і розумову. Крім того, це ігри, які дозволять розвивати почуття колективізму.

Кількість учасників: 10-12

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки)

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти утворюють коло сидячи на килимі, а інструктор з фізичної культури (тьютор) пояснює правила гри у віршованій формі.

Український варіант	Англійський варіант
<i>Щоб цю гру усім почати Треба кульку обирати І червона, і блакитна Кожна буде вам привітна. Колір свій ти обери й голосно ім'я скажи.</i>	<i>Say: "Hello" and start the game, Take the blue/red/yellow/purple... ball And say your name.</i>

Крок 2. Інструктор пропонує дитині (наприклад Наталці) обрати кульку (наприклад синю).

Крок 3. Інструктор промовляє інші слова у віршованій форм:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Кульку вгору, кульку вниз, І по колу – ось сюрприз, Вліво, вправо повертай, Підкидай і не втрачай.</i>	<i>Up and down, up and down, Now turn the ball around. To the left, to the right, Now it is time to start the flight.</i>

Крок 4. Наталка передає синю кульку по колу доти вона не повертається до неї знов. Встає зі свого місця і кладе у коробку з іншими кульками.

Крок 5. Гра починається знов з іншим кольором кульки.

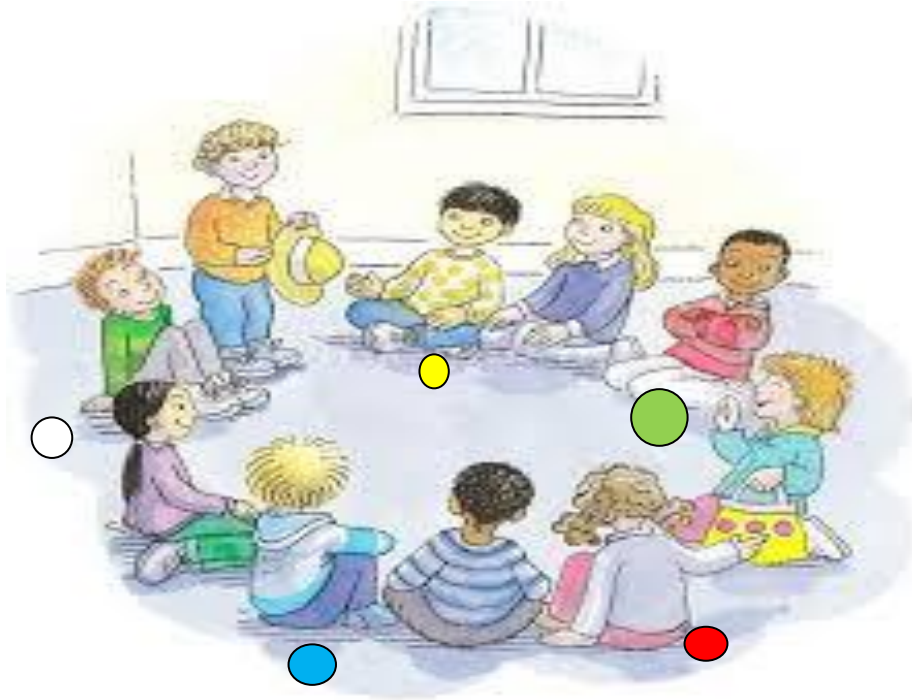
ГРА 2 (у колі)

Значення гри: розвиток спостережливості, пам'яті, уважності та вивчення кольорів

Інтенсивність: низька

Кількість учасників: 10-12

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки)



Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти утворюють коло сидючи на килимі, а інструктор з фізичної культури пояснює правила гри у віршованій формі.

Український варіант	Англійський варіант
<p><i>Синя кулька в небо синє Наче пташка полетіла Вона хоче з вами грати Настрій всім вам піднімати. Раз, два, три, синю кульку ти візьми.</i></p>	<p><i>The small blue/red/yellow/purple... ball is unhappy now, It wants to play, but doesn't know how. One, two, three, hey, hey, hey, Take the ball and start to play.</i></p>

Крок 2. Інструктор пропонує будь-якій дитині взяти кульку синього кольору і передати її по колу у право.

Крок 3. Як тільки кулька повертається до інструктора, він починає повторювати правила гри з назвою кульки іншого кольору.

Український варіант	Англійський варіант
<p><i>Жовта кулька жовтим сонцем Все навколо освітила Вона хоче з вами грати Настрій всім вам піднімати. Рад, два, три, жовту кульку ти візьми.</i></p>	<p><i>The small blue/red/yellow/purple... ball is unhappy now, It wants to play, but doesn't know how. One, two, three, hey, hey, hey, Take the ball and start to play.</i></p>

*Зелена кулька мов травичка
Має дуже гарне личко.
хоче Вона з вами грати
Настрій всім вам піднімати.
Рад, два, три, зелену кульку ти візьми.*

*Червона кулька немов квітка
Що дарує радість влітку
хоче Вона з вами грати
Настрій всім вам піднімати.
Рад, два, три, червону кульку ти
візьми.*

*Біла кулька притомилась
відпочить на хмарку сіла
Й разом з чорною сестрою в небо
стрімко полетіло.
Рад, два, три, білу з чорною візьми!!!*

ГРА 3 (у колі) «Колискова для кульки»



Значення гри: розвиток спостережливості, пом'яті, уважності та вивчення кольорів

Інтенсивність: низька

Кількість учасників: 10-12

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки), корзина

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти утворюють коло сидячи на килимі, у центрі якого лежать кольорі кульки. Інструктор просить їх зберігати тишу. На певній відстані стоїть порожній кошик, а інструктор з фізичної культури пояснює правила гри у віршованій формі пошепки.

Український варіант	Англійський варіант
<i>6 маленьких кулек у будинку сплять. Люлі, люлі, люлечки, Хочуть спати кулечки. Розкривають ротики, Позіха мов котики. Треба бути всім як мишка Не збудить нікого нишком. Тут встас червона/жовта/зелена кулька Хоче в гру вона пограти. Сплюх-дідусь приніс корзину Кинемо її на днину.</i>	<i>The small blue/red/yellow/purple... ball is unhappy now, It wants to play, but doesn't know how. One, two, three, hey, hey, hey, Take the ball and start to play.</i>

Крок 2. Інструктор пропонує будь-якій дитині обрати червону кульку і захвати її у корзину.



ГРА 4 «Рівненькими доріжками»

Значення гри: розвиток спостережливості, пом'яті, швидкості, уважності та вивчення кольорів

Інтенсивність: середня

Кількість учасників: 10-12

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки), стільчики або лава

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти сидять на стільчиках або лавці. Інструктор з фізичної культури хаотично розкладає кольорові кульки по килиму і пропонує їм встати зі своїх місць. Діти шикуються в шеренгу або стають довільно. Інструктор починає промовляти слова (таблиця 2)



. Кожне слово супроводжується певними рухами дітей. Так, після речення «По камінцях – камінчиках» діти починають стрибати на місці. «Йдемо ми до Матвійчика» – крокують на місці. «Червоними доріжками, крокуємо ми ніжками» діти повинні утворити коло навколо червоної кульки.

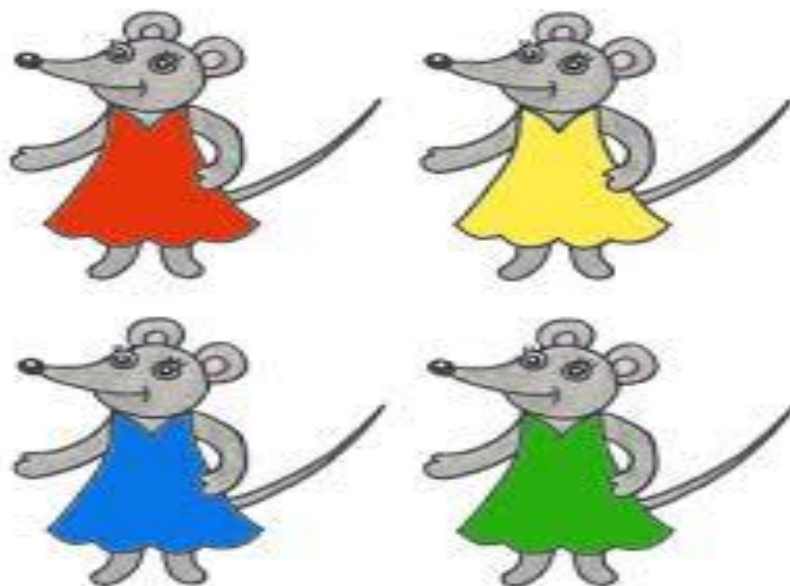
Український варіант	Англійський варіант
<i>По камінцях-камінчиках, По камінцях - камінчиках Йдемо ми до Матвійчика, раз, два, три. Червоними доріжками, Червоними доріжками, крокуємо ми ніжками раз, два, три.</i>	<i>On pebbles, On stones - pebbles We go to Matviichik, one, two, three. Red carpets, The red carpets, we walk the legs once, two, three.</i>
<i>По камінцях-камінчиках, По камінцях - камінчиках</i>	

*Йдемо ми до Матвійчика, раз, два, три.
Жовтими (зеленими, блакитними...)
доріжками,
Червоними доріжками, крокуємо ми
ніжками раз, два, три.*

Крок 2. Інструктор з фізичної культури повторює все знов тільки називаючи інші кольори доріжок.



ГРА 5 «Кольорові миші водять хоровод»



Значення гри: розвиток рухової активності, швидкості, уважності та вивчення кольорів

Інтенсивність: середня

Кількість учасників: 10-12

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки), лава або стілець

Зміст та правила гри:

Крок 1. Перед початком гри необхідно вибрати ведучого – «кота». Кіт обирає собі «піч» (нею може слугувати лавка або стілець), сідає на неї і закриває

очі. Всі інші учасники тримають в руках кольорові кульки і починають ходити навколо кота зі словами:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Миші водять хоровод, на печі дріма муркот. Тихше миші, не кричить, кота Ваську не будіть, Ось прокинеться коток – Розіб'є він наш танок!»</i>	<i>Mice run a roundabout, murmur slumber on the stove. Quiet mouse, don't yell, don't wake Vaska the cat, Here's the cat waking up - He'll break our dance! "</i>

Крок 2. Під час виголошення останніх слів кіт потягується, відкриває очі і дивиться на інструктора.

Крок 3. Інструктор з фізкультури промовляє інші слова:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Білу мишку ти лови, На таночок запроси...</i>	<i>You catch the white mouse, Invitations to ...</i>

Крок 4. Мишки завмирають тримаючи свою кульку за спиною. Кіт починає шукати мишку білого кольору і запрошує її на танок. Котик і мишка з білою кулькою танцюють таночок а потім обмінюються кулькою і мишка стає котиком.

Крок 5. Гра починається із початку. Інструктор з фізичної культури повторює все знов тільки називаючи інші кольори доріжок.



ГРА 6 «Горобці й автомобіль»



Значення гри: привчити дітей бігати в різних напрямках, починати рух або змінювати його за сигналом ведучого, знаходити своє місце та розрізняти кольори

Інтенсивність: середня, наближена до високої

Кількість учасників: 10-15

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки, обручі, лава, скакалка)

Зміст та правила гри:

Крок.1. Діти – «горобці», сидять у своїх «гніздечках» (в обручах) і тримають в руках кульки одного кольору (жовте гніздечко, біле гніздечко...). «Гніздечка» (обручі хаотично розташовані на підлозі). Інструктор зображує «автомобіль» (скакалка, яку він тримає за кінець, а другий кінець довільно лежить на підлозі). Як тільки інструктор каже: «Полетіли горобці, на доріжку сіли, пташенята молодці, жовті зернятка з'їли», діти з жовтими кульками піднімаються з місця і рухаються до інструктора, беручись за скакалку.

Крок 2. Інструктор з фізкультури промовляє інші слова:

Український варіант	Англійський варіант
---------------------	---------------------

<p><i>Полетіли горобці, на доріжку сіли, пташенята молодці, жовті зернятка з'їли!</i></p> <p><i>Полетіли горобці, на доріжку сіли, пташенята молодці, білі зернятка з'їли!</i></p>	<p><i>Sparrows flew, sat on the walkway, young chicks, they have eaten the yellow grains! Sparrows flew, sat on the walkway, young chicks, white grains are eaten!</i></p>
--	--

Крок 3. Інструктор рухається з горобцями жовтого кольору навколо «гніздечок» (обручів).



Крок 4. Гра починається із початку. Інструктор з фізичної культури повторює все знов тільки називаючи інші кольори зерняток.

ГРА 7 «Кольорові станції»



Значення гри: розвивати швидкість, увагу, вміння швидко орієнтуватися у просторі та розрізняти кольори

Інтенсивність: середня, наближена до високої

Кількість учасників: 10-15

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки, обручі)

Зміст та правила гри

Крок 1. Гімнастичні обручі хаотично розташовані на підлозі. У кожному обручі лежить кольоровий предмет – це «кольорова станція». Кожна дитина тримає також кольорову кульку за мотузку – це окремий вагончик. За словами інструктора «Станьте діти дружно в ряд, потяг забере малят!»

Український варіант	Англійський варіант
<i>Станьте діти дружно в ряд, потяг забере малят!</i>	<i>Become a kid together, the train will take the ki!</i>

Крок 2. «Вагончики» шикуються вздовж лінії. Інструктор з фізичного виховання стає попереду замість «паровоза». Спочатку «потяг» рухається повільно, поступово набирає хід, переходячи на біг. При цьому діти одне за одне не тримаються.

Крок 2. Інструктор оголошує першу станцію і промовляє інші слова:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Жоден з нас часу не гає! Жовта стація чекає! Раз, два три - жовту станцію знайди!</i>	<i>Neither of us is wasting time! Yellow station waiting! Once, two three - find a yellow station</i>

Крок 3. Діти з жовтими кульками до рахунку «три» мають швидко зійти з потяга і зайняти місце у колі з жовтою позначкою (жовта станція).

Крок 4. Гра продовжується далі. Інструктор з фізичної культури повторює все знов тільки називаючи інші кольори станції.

Український варіант	Англійський варіант
<i>Жоден з нас часу не гає! Синя (зелена, червона....) стація чекає! Раз, два три - жовту станцію знайди!</i>	<i>Neither of us is wasting time! Blue (green, red....) Station is waiting! Once, two to three - find the yellow station!</i>

ГРА 8 «Веселий горобчик»



Значення гри: розвивати у дітей вміння рухатись за сигналом та розрізняти кольори

Інтенсивність: середня, наближена до високої

Кількість учасників: 10-15

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки, кольорові олівці).

Зміст та правила гри

Крок 1. Діти шикуються в дві колони. Навпроти кожної білий аркуш паперу і кольорові олівці (кольорова крейда, якщо вправ виконується на вулиці). Інструктор з фізичної культури промовляє віршовані рядки:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Сів горобчик на травичку, І сказав таку дрібничку – «клюй», «клюй», «клюй» - жовте коло намалюй!</i>	<i>The sparrow sat on the grass, And said such a trifle - "Key", "key", "key" - draw a yellow circle!</i>

Крок 2. Перша дитина рухається до білого аркуша, обирає олівець жовтого кольору і малює коло. А потім повертається до своєї команди.

Крок 3. Гра продовжується далі. Інструктор з фізичної культури повторює вірш знов тільки називаючи інші кольори кіл:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Сів горобчик на травичку, І сказав таку дрібничку – «клюй», «клюй», «клюй» - червоне (зелене...) коло намалюй!</i>	<i>The sparrow sat on the grass, And said such a trifle - "Klyu", "klyu", "klyu" - draw a red (green ...) circle!</i>

Крок 4. Інструктор демонструє і аналізує малюнки кожної команди.

ГРА 9 «Веселі курчата»



Значення гри: розвивати у дітей вміння виконувати рухи за сигналом, вправлятися з бігом у різних напрямках і у впідповзанні

Інтенсивність: середня, наближена до високої

Кількість учасників: 10-15

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки), мотузка

Зміст і правила гри

Крок 1. Діти зображують курчат, а інструктор з фізичного виховання – квочку. На одній стороні майданчика обгороджене місце – будиночок, там

знаходяться курчата і квочка (натягується мотузка на висоті 50 см від підлоги). На протилежній стороні ігрового майданчика лежать кольорові гімнастичні обручі – це «кольорові схованки». Збоку, осторонь, сидить «великий птах» (дитина або вихователька).

Крок 2. Квочка підповзає під мотузку і відправляється на пошуки корму і кличе курчат зі словами:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Нам весело вставати рано, на зорі. Нам весело гуляти з курчатками в дворі. Нам весело стрибати по густій росі. Нам весело блукати в луговій траві!</i>	<i>We have fun getting up early at dawn. We have fun walking with chickens in the yard. We have fun jumping on the thick dew. We have fun wandering in the meadow grass!</i>

Крок 3. Курчата за сигналом квочки (після вірша) підповзають під мотузку, біжать до квочки та разом гуляють на майданчику.

Крок 4. Інструктор промовляє «синій птах великий птах» і діти ховаються у синю схованку.

Український варіант	Англійський варіант
<i>Синій птах летить низенько, Тож до схованки – швиденько! Синю схованку знайди, І від птаха утечи!!! Раз - два-три...</i>	<i>Blue bird flies low, So to the hiding place - fast! Find the blue hiding place, And from a bird escape !!! One or two times...</i>

Крок 5. Після слів «квочки» (інструктора) діти рухаються у схованку синього кольору, а синій птах намагається зловити курчат, які не встигли заховатися.

Крок 6. Гра продовжується далі. Інструктор з фізичної культури («квочка») повторює перший вірш:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Нам весело вставати рано, на зорі. Нам весело гуляти з курчатками в дворі. Нам весело стрибати по густій росі.</i>	<i>We have fun getting up early at dawn. We have fun walking with chickens in the yard. We have fun jumping on the thick dew. We have fun wandering in the</i>

<i>Нам весело блукати в луговій траві!</i>	<i>meadow grass!</i>
--	----------------------

Крок 7. Інструктор з фізичної культури «квочка» повторює вірш про птаха тільки називає інші колір.

Український варіант	Англійський варіант
<i>Жовтий птах летить низенько, Тож до схованки – швиденько! Жовту (червону, білу...) схованку знайди, І від птаха утечи!!! Раз - два-три...</i>	<i>Yellow bird flying low, So to the hiding place - fast! Find the yellow (red, white ...) hiding place, And from a bird escape !!! One or two times...</i>

Крок 8. Після слів інструктора «Погуляли ми гарненько, і додому Всі швиденько!!!»

курчата повертаються до будиночка (за мотузку).

Український варіант	Англійський варіант
<i>Погуляли ми гарненько! І додому Всі швиденько!!!</i>	<i>We walked pretty well! And home All fast !!!</i>

Гра 10 «Кольорові коники і кучер»



Значення гри: привчати дітей рухатися один за одним, погоджувати рухи, не підштовхувати того, хто біжить попереду, навіть якщо він рухається не дуже швидко та поєднувати кольори.

Інтенсивність: середня, наближена до високої.

Кількість учасників: 12.

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки), мотузка (або скакалка).

Зміст і правила гри

Крок 1. Діти стоять у колі і тримають різнокольоровими кульками. Після слів інструктора (таблиця) утворюють пари.

Український варіант	Англійський варіант
	<i>Twelve colorful balls are playing together – The blue with yellow, the red with the green – Colour doesn't matter. But the orange ball says: "It is not fair". And it asks: "Where is my pair"?</i>

Крок 2. Діти об'єднуються у пари за кольорами, які оголошує інструктор. Одна дитина (*оранжевий колір*) шукає собі пару сама, адже інструктор умисно це не оголосив.

Крок 3. Далі інструктор змінює правила гри. Пропонує дітям уявити, що один у парі «кони́к», а інший «кучер», роздає одну на пару маленьку мотузку і збирає кульки. Після слів інструктора «*Кучер і коник – є завжди у парі, треба усім взяти участь в забаві*» дитина «кучер» запрягає коника (надягає віжки)⁷ і їде майданчиком з однієї сторони в іншу і назад.

Український варіант	Англійський варіант
<i>«Кучер і коник – є завжди у парі Треба усім взяти участь в забаві»</i>	<i>Twelve colorful balls are playing together – The blue with yellow, the red with the green – Colour doesn't matter. But the orange ball says: "It is not fair". And it asks: "Where is my pair"?</i>

Крок 4. У міру того, як діти навчаться запрягати коника й акуратно їздити майданчиком, можна запропонувати виконати «стрибки» для кількох пар не тільки на майданчику, але й на прилеглій доріжці.

⁷ **Вказівки до проведення:** спочатку інструктор і вихователь допомагають дітям надягти віжки (мотузку на пояс) і безпосередньо бере участь у грі в ролі основного кучера, який обирає маршрут руху.

Крок 5. Після слів інструктора «Кучер тепер може коником стати,
Коник його може вже осідлати» діти міняються ролями.

Український варіант	Англійський варіант
<i>«Кучер тепер може коником стати, Коник його може вже осідлати»</i>	<i>Twelve colorful balls are playing together – The blue with yellow, the red with the green – Colour doesn't matter. But the orange ball says: "It is not fair". And it asks: "Where is my pair"?</i>

Крок 6. Інструктор знов роздає дітям кольорові кульки і за першим віршем
надає нові інструкції щодо формування нових пар.

Український варіант	Англійський варіант
<i>12 кульок кольорових Танцювали гарно в колі, Жовта кулька з червоною у парі, Синя із зеленою кружляла, А біла спитала: «А де моя пара?»</i>	<i>Twelve colorful balls are playing together – The blue with yellow, the red with the green – Colour doesn't matter. But the orange ball says: "It is not fair". And it asks: "Where is my pair"?</i>





Гра 10 «Через струмочок»

Значення гри: привчати дітей рухатися один за одним, погоджувати рухи, не підштовхувати того, ходити по вузькій доріжці, тримати рівновагу

Інтенсивність: середня, низька

Кількість учасників: 12

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки), мотузка (або скакалка)

Зміст і правила гри

Крок 1. Діти шикуються в колону по одному. На майданчику викладаються 2 скакалки у формі доріжки на відстані 1,5 – 2 метри одна від одної. Між скакалками викладаються кольорові кульки (камінчики) на певній відстані один від одного.

Крок 2. Інструктор промовляє слова (таблиця), а діти виконують певні рухи, які відповідають змісту вірша.

Український варіант	Англійський варіант
<i>Руку ліву, руку праву, Плеск, плеск, плеск. Любим плескати в долоні Без зупинки в цьому колі. Ногу ліву, ногу праву, Стриб, стриб, стриб. Любимо бігати потужно</i>	<i>Left hand, right hand, Clap, clap, clap, They like clapping and never want to stop. Left hand, right hand, Clap, clap, clap, They like running And having fun.</i>

Це формує нашу дружбу.	
------------------------	--

Крок 3. Діти стоять на межі – на березі річки, вони повинні перейти (перестрибнути) його по камінцях, не замочивши ніг. Ті, хто оступився – намочив ноги, йдуть сушити їх на сонечко – сідають на лавку. Потім знову включаються в гру.

Гра 10 «Віселі кульки»



Значення гри: розвиває координаційні здібності.

Інтенсивність: середня, низька.

Кількість учасників: 12.

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки), кошики.

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти утворюють коло сидячи на килимі, у центрі якого лежать кольорі кульки. Інструктор просить їх зберігати тишу. На певній відстані стоїть порожній кошик, а інструктор з фізичної культури пояснює правила гри у віршованій формі:

Український варіант	Англійський варіант
Діти наші всі щасливі І веселі, і кмітливі. Люблять бігати, стрибати. Танцювати, в ігри грати.	<i>Children are happy, Children have fun. They like dancing, They like to run,</i>

Кульки в руки треба взяти Кульки теж хочуть пограти.	<i>They like to jump, Jump all the day. Let's catch the balls, They want to play</i>
---	--

Крок 2. Інструктор пропонує дітям обрати кульку будь-якого кольору і зайняти своє місце у колі.

Крок 3. Інструктор промовляє наступні слова (таблиця)

Український варіант	Англійський варіант
Синя з білою хочуть грати Треба швидше їх кидати	<i>Blue and white want to play They need to be thrown faster</i>

Крок 4. Діти з відповідними кульками мають чим швидше добігти до кошика і опустити у нього кульки і повернутися на місце.

Крок 5. Гра триває доки усі кульки не опиняться у кошику.

Гра 11 «Футбол» (варіант 1)



Значення гри: розвиває координаційні здібності

Інтенсивність: середня

Кількість учасників: необмежена

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки)

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти утворюють колі.

Крок 2. Інструктор з фізичної культури пояснює правила гри у віршованій формі:

Український варіант	Англійський варіант
Раз, два, раз, два, три, Прокоти зелену/червону/блакитну кульку ти.	<i>One, two, one, two, three, Roll the small green/red/blue... ball to me.</i>

Крок 3. Та дитина, на кого вказує інструктор, обирає кульку зеленого кольору і починає футбольним прийомом передавати її по колу.

Крок 4. Гра продовжується далі. Інструктор з фізичної культури повторює вірш знов тільки називаючи інші кольори м'ячів.

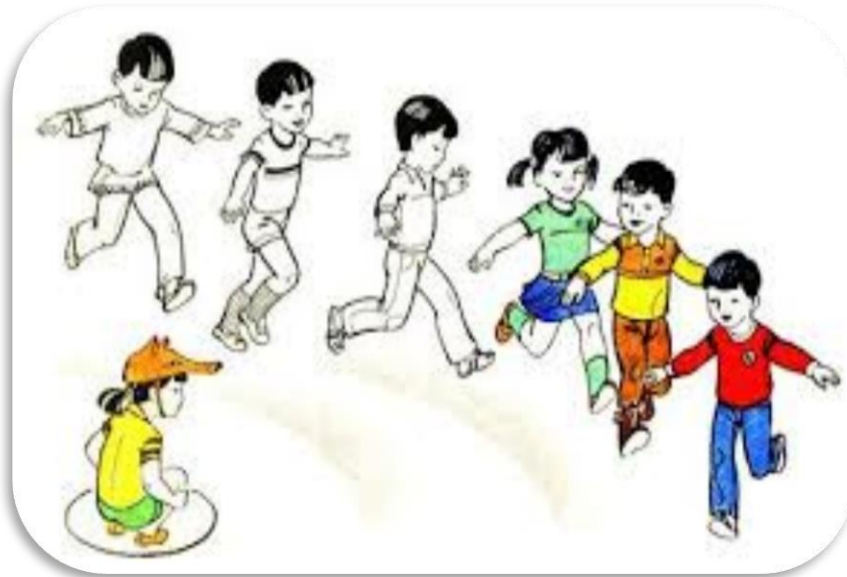
Гра у футбол (варіант 2)

(початок гри як і у першому варіанті, тільки змінюється віршований зміст пояснення правил гри)

Український варіант	Англійський варіант
<i>Зелену кульку ти візьми, І коти її, коти. Зараз підкидай угору, І щоб впала на підлогу. Потім знову догори, Раз, два, три – мені верни.</i>	<i>Take the green/red/blue/orange... ball, Let it roll and roll and roll. Now throw it high And done let it fall. Throw it high – one, tow, three, Now throw this ball to me.</i>



Гра 12 «Дракон, пташки і принцеса»



Значення гри: Вчити дітей дотримуватися правил гри. Реагувати на сигнал. Привчати дітей бігати в різних напрямках, починати рух або змінювати його за сигналом ведучого, знаходити своє місце та розрізняти кольори

Інтенсивність: середня, наближена до високої

Кількість учасників: 12

Що знадобиться: перший дар (кольорові кульки). Для гри знадобляться маска дракона, намальоване велике коло, маленькі кольорові обручі

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти стають в одну шеренгу з одного боку майданчика. Одна дитина стає в центрі майданчика (дракон), засинає (заплющує очі). З іншого боку майданчика на відведеному місті сидить принцеса у замку. Кольорові обручі хаотично розташовані по майданчику.

Крок 2. Інструктор з фізичної культури пояснює правила гри у віршованій формі:

Український варіант	Англійський варіант
Був там замок і принцеса в ньому, Був дракон, який літав навколо, Деся сховався він, напевно в горах, Але це нам невідомо. Тож дивись, коли злетить угору,	<i>There was a castle and a princess inside, And there was a dragon, where could it hide? Maybe high in the mountains? But it can't be proved.</i>

Рухатись не дасть нікому.	<i>Look, the dragon is flying, now you can not move.</i>
---------------------------	--

Крок 3. Діти (пташки) вистрибують в коло і літають там, клюють зерна і намагаються врятувати принцесу.

Крок 4. Інструктор з фізичної культури голосно говорить «Дракон у небі, синя схованка».

Крок 5. Діти ховаються, але тільки в обручах синього кольору, а дракон намагається їх зловити. Ті, хто не встиг заховатися від дракона – сідають на лавку. Потім знову включаються в гру.

Гра 13. «Утримай сніжинку»



Значення гри: тренування дихальної системи

Інтенсивність: середня, наближена до високого

Кількість учасників: необмежена

Що знадобиться: сніжинки

Зміст та правила гри:

Крок 1. Інструктор промовляє слова:

Український варіант	Англійський варіант
Подивись на ці сніжинки, Ніжні, гарні і чудові, Будем дуже сумувати,	<i>Look at those snowflakes, they are so pretty. When they disappear,</i>

Коли будуть розтавати.
Покладемо їх на столик,
Щоб не танули ніколи.

*It will be a pity.
Let's try to put some snowflakes here –
They will never disappear*

Крок 2. Діти отримують по легенькому невеликому шматочку вати. Їх завдання по команді почати дути на нього таким чином, щоб шматочок не упав. Той, хто протримає «сніжинку» в повітрі довше за всіх – переміг.

Гра «Прикрась ялинку»



Значення гри: формувати уміння діяти швидко у команді

Інтенсивність: середня, наближена до високого

Кількість учасників: 3-5 чоловік

Що знадобиться: необхідно зробити крючки на які чіпляються цукерки з кольоровими обкладинками і різнокольорові сніжинки⁸.

Зміст та правила гри:

Крок 1. Інструктор промовляє слова:

Український варіант

Англійський варіант

⁸ Примітка: цукерки повинні стояти в одному кінці залу, а ялинка в іншому. За один захід можна принести лише одну цукерку

До маленьких діток,
У рідненький край,
Кожен рік приходить
Святий Миколай
Під подушку сипле
З торби подарунки:
Іграшки, цукерки,
І всякі пакунки.
А хто слухняний -
Той часу не гай,
А ялинку прикрашай!

To little kids,
To the native land,
Every year comes
Saint Nicholas
Under the pillow sprinkles
From the bag gifts:
Toys, candy,
And all kinds of packages.
And who is obedient -
At that time do not grove,
And decorate the Christmas tree!

Крок 2. Після цих слів інструктор називає будь-який колір (па приклад зелений). Учасники за допомогою «вудочки» (справжня вудочка чи палиця з ниткою на кінці) намагаються за обмежений проміжок часу одягти на ялинку якомога більше цукерок і сніжинок зеленого кольору.

Гра «Ліпимо сніговика» (варіант 1)



Значення гри: розвиває точність і координацію рухів, формує уміння діяти швидко в команді

Інтенсивність: висока

Кількість учасників: необмежена

Що знадобиться: необхідно зробити білі паперові сніжки, відро⁹.

Зміст та правила гри:

Крок 1. Інструктор розподіляє дітей на дві команди.

Крок 2. В командах обираються по одному «сніжколову». «Сніжколови» отримують по великому пакету, тазику або відру. У кожної команди є декілька «сніжків» з паперу.

Крок 2. Інструктор промовляє слова:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Сніговик іде до нас, Нам зліпити його час. Зробим ми його щасливим, Раз два три – і все можливо.</i>	<i>Make a snowman, Make a snowman – One, two, three, One, two, three. The snowman will be happy, The snowman will be happy, Thanks to you and me, Thanks to you and me.</i>

Крок 3. Після слів інструктора «Сніжколови» стають напроти своїх команд. По команді учасники починають кидати сніжки намагаючись поцілити у відро або пакет свого «Сніжколова». «Сніжки», що впали можна підіймати і знову кидати в «Сніжколова».

Український варіант	Англійський варіант
<i>Стоп гра! А тепер усім пора виліпити сніговита!!!</i>	<i>Stop the game! And now it is time for everyone to fashion snowy !!!</i>

Крок 4. По команді «Стоп гра, тепер пора виліпити сніговика!!!» проводиться підрахунок «сніжків» у кожного «Сніжколова».

Гра «Ліпимо сніговика» (варіант 2)

(початок гри як і у першому варіанті, тільки змінюється віршований зміст пояснення правил гри)

Український варіант	Англійський варіант
<i>Січень почав відлік річний,</i>	<i>January – the first month in the year,</i>

⁹ Примітка: цукерки повинні стояти в одному кінці залу, а ялинка в іншому. За один захід можна принести лише одну цукерку

Снігами засипав пейзаж наш міський.
Сніжинки летять стрімголов з
висоти,
Сніговиків ліпить дівчора на дворі.

*It's in the winter, this must be clear.
Showflakes are falling from the sky,
We can make a snowman – who wants to
try?*

Гра «Миколай йде до нас»



Значення гри: формує уміння діяти швидко в команді

Інтенсивність: середня

Кількість учасників: без обмежень

Що знадобиться: обличчя Миколая і кольорові маркери

Зміст та правила гри:

Крок 1. Інструктор розподіляє дітей на 2 команди.

Крок 2. На стіну вішається ватман, а якому намальовані два обличчя Миколая у шапці, але на обличчях нічого немає.

Крок 3. Інструктор промовляє слова:

Український варіант

Англійський варіант

<i>До маленьких діток, У рідненький край, Кожен рік приходить Святий Миколай Він сідає в санки Візьме батіжок, Трусить бородою І летить сніжок... Часу ти дитя не гай, А малюй лице – дерзай!</i>	<i>To little kids, To the native land, Every year comes Saint Nicholas He sledge Take the plank, Shake your beard And the snow is flying ... Time you are not a kid,</i>
---	--

Крок 4. Після слів інструктора команди беруть по маркеру та по команді біжать до ватману. Їх завдання намалювати риси обличчя Миколая: вуха, ніс, брови, очі, рот, щічки, бороду. Кожен гравець малює щось одне.

Крок 5. Перемагає команда, що перша виконала завдання. Можна давати дітям різні завдання: намалювати Миколая веселого, сумного, злого, радісного тощо. Ще один варіант гри – зав'язати дітям очі, щоб їм було складніше малювати.

Гра «Красуня Зима»



Значення гри: формує швидкість і спритність, вміння швидко орієнтуватися у просторі та розрізняти кольори

Інтенсивність: висока

Кількість учасників: без обмежень

Що знадобиться: кольорові обручі, лава

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти сидять на лаві. А інструктор промовляє слова:

Український варіант	Англійський варіант
<i>У гості завітала принцеса зима, Снігом чарівним сховала поля, Льодом скрипучим скувала річки, Морозом пекучим заціпала носи. Звірятка маленькі, налякані сплять, Тільки малеча хоче гулять!</i>	<i>Princess Winter Visited, Snow hid the fields with magic, Ice creaked the rivers, Frosty nose stung her nose. The little animals are scared to sleep, Only a kid wants to walk!</i>

Крок 2. Діти жваво бігають по майданчику.

Крок 3. Інструктор промовляє наступні слова:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Розгулявся вітруган, Наче сивй дідуган! Він бурчить, гуде, белькоче, Наче нас злякати хоче. Щоб сиділи тихо вдома... Наші домівки йому невідомо!</i>	<i>The windstorm went wild, Like a gray grandfather! He grumbles, hums, squirrely, As if he wants to scare us. To sit quietly at home... He does not know our homes!</i>

Крок 4. Після слів інструктора діти на рахунок «3» мають заховатися у свої будиночки (різнокольорові обручі).



Гра «Новорічна мелодія»



Значення гри: музичні здібності і концентрацію уваги

Інтенсивність: висока

Кількість учасників: без обмежень

Що знадобиться: новорічні мелодії

Зміст та правила гри:

Крок 1. У цій грі всі повинні співати, окрім однієї людини, ведучого.

Крок 2. Інструктор пропонує дітям згадати улюблену новорічну пісню.

Крок 3. Інструктор промовляє вірш:

Український варіант	Англійський варіант
<i>О весела в нас зима, Веселішої нема: Грає срібними зірками, В'ється синіми димками, Снігом землі обійма. Ой струнка ялинка в нас! Скільки сяє тут прикрас! Ми зібралися юрбою – Разом з піснею новою, Рік Новий стрічать!!!</i>	<i>Oh winter is fun in us, No more fun: Plays silver stars, It blows with blue haze, Snow embrace the earth. Oh the slender Christmas tree in us! How much jewelry shines here! We were a crowd - Along with the new song, New Year is coming !</i>

Крок 4. За знаком інструктора гравці починають співати, але про себе. А от коли ведучий плескає двічі у долоні, всі продовжують співати вголос і якомога голосніше. Головне - утримати мелодію і не переплутати слова, незважаючи на звукові перешкоди. Через деякий час ведучий повторює дії: плескає один, а потім знову два рази. Переможе той, хто доспіває пісню до кінця, жодного разу не збившись!

Гра «Новорічні візерунки»



Значення гри: формує образне мислення і вміння діяти швидко в команді.

Інтенсивність: середня.

Кількість учасників: без обмежень.

Що знадобиться: кольорові маркери, ватман.

Зміст та правила гри:

Крок 1. Інструктор розподіляє дітей на 2 команди.

Крок 2. На стіну вішається ватман. Біля кожної команди лежать кольорові маркери.

Крок 3. Інструктор промовляє слова:

Український варіант	Англійський варіант
----------------------------	----------------------------

<i>Морозець малює знову На вікні моїм корову. А ще він намалював Зайченятко поміж трав.</i>	<i>Frost draws again On my window is a cow. And yet he drew Bunny among herbs</i>
---	---

Крок 4. Після слів інструктора команди беруть по маркеру та по команді біжать до листа. Їх завдання намалювати корову і зайченятка. Кожен гравець малює щось одне.

Крок 5. Перемагає команда, що перша виконала завдання.

Гра «Чи буває на ялинці?»



Значення гри: сприяє концентрації уваги

Інтенсивність: низька

Кількість учасників: без обмежень

Що знадобиться: новорічна фонова музика

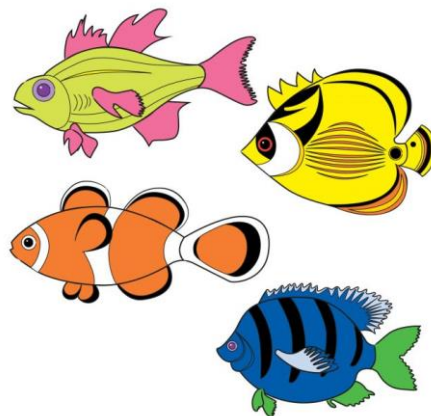
Зміст та правила гри:

Крок 1. Ведучий зачитує твердження, а діти повинні відповісти хором «так» чи «ні».

Український варіант	Англійський варіант
----------------------------	----------------------------

<ol style="list-style-type: none">1. Чи буває на ялинці іграшка – хлопушка?2. Чи буває на ялинці веселий Петрушка?3. Із повідлом пиріжок?4. Чи бувають на ялинці веселі сніжинки?5. А бувають на ялинці веселі картинки?6. Чи буває на ялинці булочка пухенька?7. Чи бувають на ялинці яблучка й горішки?8. А бувають на ялинці жолуді? А шишки? Так9. А бувають на ялинці великі машинки?10. Чи бувають на ялинці яскраві гірлянди?	<ol style="list-style-type: none">1. A fun snow on the rink from the sky ... Snow2. Although he pinches his nose I'm not afraid of... Frost3. They do not fly away to the warm land, but in the winter they have fun singing. Yellow-breasted, small, These birds are called ... Tit4. Carrots grow under our roof. The sun will warm - it will disappear. Icicle5. White flowers sat on winter branches. Frost6. I crush snow, I catch cold, I tie water into ice. I am friends with children. Have you guessed? I - ... Winter7. Are there apples and nuts on the Christmas tree?8. Are acorns on the Christmas tree? What about cones? So9. And there are big cars on the Christmas tree?10. Are there bright garlands on the Christmas tree?
---	---

Гра «Кольорові рибки»



Значення гри: розвиток спостережливості, пам'яті, уважності та вивчення кольорів

Інтенсивність: низька

Кількість учасників: 10-12

Що знадобиться: перший дар (кольорові рибки).

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти утворюють коло сидячи на килимі. Посередні кола лежать різнокольорові рибки. Інструктор з фізичної культури пояснює правила гри у віршованій формі.

Український варіант	Англійський варіант
<i>Кольорова риба в морі посміхалась, Але шторм почався, і вона злякалась, Бачиш, накриває хвиля немаленька. Забирай швиденько рибку зелененьку.</i>	<i>Colour fish live in the sea, They are smiling to you and me. But there is a storm and a very big wave, Take the green/red/orange... fish, it wants to be safe.</i>

Крок 2. Інструктор пропонує дитині (наприклад Петрику) забрати зелену рибку.

Крок 3. Петрик обирає із усіх рибок лише зелену і передає її по колу доти вона не повертається до нього знов. Петрик встає зі свого місця і кладе рибку у коробку з іншими іграшками.

Крок 4. Інструктор промовляє інші слова у віршованій формі:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Кольорова риба в морі посміхалась, Але шторм почався, і вона злякалась, Бачиш, накриває хвиля немаленька. Забирай швиденько рибку голубеньку.</i>	<i>Colour fish live in the sea, They are smiling to you and me. But there is a storm and a very big wave, Take the green/red/orange... fish, it wants to be safe.</i>

Крок 5. Інструктор пропонує дитині (наприклад Віталіку) забрати голубу рибку.

Крок 6. Гра починається знов з іншим кольором рибки.

Гра «Кольорові метелики»



Значення гри: розвиток спостережливості, пом'яті, уважності та вивчення кольорів

Інтенсивність: низька

Кількість учасників: 10-12

Що знадобиться: перший дар (кольорові метелики).

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти утворюють коло сидячи на килимі. Посередні кола лежать різнокольорові метелики. Інструктор з фізичної культури пояснює правила гри у віршованій формі.

Український варіант	Англійський варіант
<i>В небі сонечко сяє, І метелик там літає. На травичку сісти хоче, Загляда дитинці в очі. Будем грати з ним ми дружно, Відпочинемо потужно</i>	<i>The sun is shining in the blue sky, A butterfly is flying high. Green grows – up and up, Lets play together and never stop</i>

Крок 2. Інструктор пропонує дитині (наприклад Оленці) забрати зеленого метелика.

Крок 3. Гра починається знов з іншим кольором

Гра «Кольорові кульки грають з малечою»



Значення гри: розвиток координаційних здібностей

Інтенсивність: низька.

Кількість учасників: необмежена.

Що знадобиться: перший дар (кольорові метелики).

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти утворюють коло. У кожного кольорова кулька. Інструктор промовляє слова:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Глянь навколо – там у небі Кульки бавляться веселі, І угору, і униз, Будь-який тобі каприз!</i>	<i>Look at the balls, they want to fly. They are flying low, They are flying high.</i>

Крок 2. Діти виконують загально розвивальні вправи зі своїми кульками, повторюючи рухи за інструктором.



Гра «Знайди ляльку»



Значення гри: розвиток терпіння і витримку.

Інтенсивність: низька.

Кількість учасників: необмежена.

Що знадобиться: ляльку.

Зміст та правила гри:

Крок 1. Діти утворюють коло. Одна дитина заплющує очі, а інші діти намагаються захвати ляльку за спиною одного учасника гри. Інструктор промовляє слова:

Український варіант	Англійський варіант
<i>Наша лялька, наче дзига, Крутиться вона усюди, Як штовхнеш легенько – Їде помаленьку, А штовхнеш сильніше – Чи знайдеш скоріше?</i>	<i>The wooden ball rolls around, Push is gently – it rolls slowly, Push it hard – is it to be found?</i>

Крок 2. Дитина намагається відшукати ляльку, яка захована за спиною у однієї дитини з кола.

Гра (у колі)



«Їстівне не їстівне»

Значення гри: розвиток спостережливості, уваги та спритності.

Інтенсивність: низька

Кількість учасників: 10-14

Що знадобиться: волейбольний м'яч

Зміст та правила гри:

Усі учасники стають у коло, вибирають одного ведучим. Ведучий стоїть у центрі і кидає м'яч кожному по черзі. Кидаючи м'яч промовляє слова "їстівні чи не їстівні". Коли звучить щось "їстівне" тоді учасник ловить м'яч, як навпаки - відбиває. Коли учасник помиляється то стає на місце ведучого.

Український текст	Англійський текст
Стали в коло дружно ви, Руки витягнули всі;	Stand together in a circle, hands in front of everyone
Хтось всередині стоїть, І м'яча в руки візьміть;	Someone with a ball in hands, inside the circle stands.
Він по черзі м'яч кидає, І слова ще промовляє;	He throws the ball to you, and the words still speak for you

Каже він щось їстівне, То м'яча ти ловиш вже;	He says something edible, You catch the ball already
А як навпаки він каже, Тоді м'яч ти відбиваєш;	When the opposite he says knock the ball than you away
Як не правильно зробив, То ведучого зміни.	If you did something wrong Then you should chenge me.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажиппо О. Ю. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2013. 39 с.
2. Ареф'єв В. Г. Основи теорії та методики фізичного виховання: підручник. Київ: В-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. 268 с.
3. Бех І. Д. Особистісно орієнтоване виховання : науково-методичний посібник. Київ : ІЗМН, 1998. 328 с.
4. Бєлікова Н. О. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2012. 45 с.
5. Васьков Ю. В. Добір і конструювання теоретичного компонента змісту фізкультурної освіти в середній загальноосвітній школі : автореферат дис. канд. пед. наук : 13.00.01. Харків, 1996. 240 с.
6. Герцик М.С., Вацеба О.М. Вступ до спеціальності галузі «Фізичне виховання і спорт»: Підручник. – Харків: «ОВС», 2005. – 240 с.
7. Денисенко Н. Г. Особистісно зорієнтоване фізичне виховання у Новій українській школі (для підготовки майбутніх учителів фізичної культури) : навч.-метод. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 208 с.
8. Денисенко Н. Г. Робочий зошит з дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання для студентів заочної форми навчання» в 2-х частинах : Ч. 1 «ТМФВ та основи педагогічної майстерності», Ч. 2 «Педагогічна практика»). Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 158 с.
9. Денисенко Н. Г. Учитель фізичної культури нового покоління : орієнтація на особистість: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 200 с.
10. Денисенко Н. Г. Формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури: теорія та методика: монографія. Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2020. 460 с.
11. Денисенко Н. Г. Формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури: історико-педагогічний аспект. Серія 1. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури в контексті професійної мобільності (історичний аспект) : навч.-метод. посіб. Луцьк

: Вежа-Друк, 2020. 168 с.

12. **Денисенко Н. Г.** Формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури: методологічний аспект. Серія 2. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури в контексті професійної мобільності (методологічний аспект) : навч.-метод. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 172 с.

13. **Денисенко Н. Г.**, Андрійчук Ю. М, Пуш О. А. Щоденник з пробної практики (для майбутніх учителів фізичної культури). Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2020. 74 с.

14. **Денисенко Н. Г.**, Марчук С. С. Козацькі забави (сценарій спортивно-пізнавальної програми для студентів-третьоккурсників у ході педагогічної практики «Підготовка до роботи в літніх оздоровчих таборах»). *Зб. сценар. вих. заходів викладач. Луцького педагогічного коледжу*. Луцьк : Луцький педагогічний коледж, 2018. Вип. 10. С. 237–241.

15. **Денисенко Н. Г.**, Марчук С. С. Теорія дитячої гри Ф. Фребеля і К. Ушинського та можливості її використання у професійній підготовці мобільно зорієнтованого вчителя фізичної культури. *Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern. European dprospects of Ukraine: monograph / edited by authors. 1st ed.* Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2020. P.

16. Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 19, ст. 637, виклавши його в певній редакції).

17. Дручик В. Д. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до впровадження здоров'язбережувальних технологій у старшій школі : дис....канд. пед. наук : 13.00.04. Луцьк, 2017. 247 с.

18. Дубогай О. Д. Фізкультура як складова здоров'я та успішного навчання дитини. Київ : Шкільний світ, 2006. 128 с.

19. Захаріна Є. А. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до позакласної та позашкільної оздоровчо-виховної роботи: теорія та методика: монографія. Запоріжжя: КПУ, 2012. 440 с.

20. Іващенко В. П., Безкопилний О. П. Теорія і методика фізичного виховання : підручник. Черкаси : Видавництво ЦНТЕІ, 2006. 420 с.

21. Круцевич Т. Ю. Теория и методика физического воспитания: пособие: в 2-х т. / Киев: Олимпийская литература, 2003. Т. 1. 424 с. 248.

22. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник: у 2 т. / Київ: Олімпійська література, 2008. Т. 2. 368 с.

23. Основи здоров'я : підруч. для 3-го кл. загальноосв. навч. закл. / О.В. Гнатюк. – К. : Генеза, 2014. — 114 с. : іл.

24. Основи теорії та методики фізичного виховання: Навчальний посібник /Укл: В.А. Товт, О.А. Дуло, М. Ю. Щерба. – Ужгород: ПП "Графіка", 2010. – С.7-22.

25. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014. № 1556-VII. Дата оновлення: 26.02.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 26.02.2021).

26. Про затвердження положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах України : наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2005 р. № 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0909-05#Text> (дата звернення: 09.04.2020).

27. Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту : Указ

Президента України від 21.10.2015 № 1505/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004> (дата звернення: 14.04.2016).

28. Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація». Указ Президент України від 09.02.2016 № 42/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016#Text> (дата звернення: 17.05.2017).

29. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/rada/show/344/2013> (дата звернення: 23.03.2018).

30. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24 грудня 1993 року № 3808-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (дата звернення: 07.09.2018).

31. *Словник української мови*: в 11 т. Київ, 1971. Т. 2. 612 с. (дата звернення: 12.08.2015).

32. Табак Н. В., Денисенко Н. Г., Ковальчук В. В. Реалізація на практиці змістової лінії «Ігрова та змагальна діяльність» в Новій українській школі. Методичні рекомендації. Луцьк, 2020. 71 с.

33. Товт В.А. Теорія і методика фізичного виховання дорослого населення та фізичної підготовки у Збройних Силах України: Навчальний посібник /В.А. Товт, О.А. Дуло, І.І. Маріонда. – Ужгород: ПП "Графіка", 2010. С. 9-17.

34. Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навчальний посібник. Харків : ОВС, 2007. 406 с.

35. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2002. Ч. 2. 248 с.

36. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів: підручник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2001. Ч. 1. 272 с.

9.2. Допоміжна

37. American College of Sports Medicine. Position Stand: Quantity and Quality of Exercise for Developing and Maintaining Cardiorespiratory, Musculoskeletal, and Neuromotor Fitness in Apparently Healthy Adults: Guidance for Prescribing Exercise. *Med Sci Sports Exerc.* 2011;43(7):1334–1359. // <http://www.prweb.com/prfiles/2011/06/28/8606343/QualQuanEx.pdf>.

38. Heyward V.H. *Advanced Fitness Assessment and Exercise Prescription* / V.H. Heyward. – 5th ed. – Champaign: Human Kinetics, 2006. – 426 pp.

39. Аксьонова О. П. Орієнтовні плани-конспекти на серію уроків з фізичної культури для учнів різних вікових груп : методичні розробки. Запоріжжя : Ліпс. ЛТД, 2005. 108 с.

40. Андрусишин С. Диференційована оцінка фізичної підготовленості учнів старших класів. *Студентський науковий вісник.* 2002. №5. С.187–189.

41. Бальсевич В. К. Теория и технология спортивно-ориентированного физического воспитания в массовой общеобразовательной школе. *Физическая культура: образование, воспитание, тренировка.* 2005. № 5. С. 50–53.

42. Бойчук Р. І. Особливості прояву здібностей до оцінки просторово-часових і динамічних параметрів рухів у школярів в процесі навчання технічних елементів спортивних ігор. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету.* Вип. 112. Т. 1. 2013. С. 59-62.

43. Кучер В. Вплив програми фізичного виховання на адаптаційний потенціал дітей шкільного віку в позаурочний час. *Спортивна наука України.* 2012. № 4. С. 53–58.

44. Кучер В. О. Застосування рухливих ігор та їх вплив на організм школярів.

Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : науковий журнал. 2013. № 1. С. 39–43.

45. Левандовська Л. Ю. Вплив індивідуалізації процесу фізичного виховання на працездатність дітей шкільного віку. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. 2015. № 4(55). С. 94–98.*

46. Римик Р. В. Характеристика стану здоров'я школярів, які виявили бажання займатися спортом. *Фізичне виховання та спорт у контексті державної програми розвитку фізичної культури в Україні : досвід, проблеми, перспективи. Житомир, 2014. – С. 145-147.*

47. Сисоєнко Н. В. Стан здоров'я та особливості фізичного розвитку школярів 6–7 років, які навчались в загальноосвітніх закладах різних типів. *Вісн. Черкас. ун-ту. 2010. Вип. 180. С. 97–105.*